

गाउँपालिका वस्तुगत विवरण (Profile Of Rural Municipality)

मुङ्केचुला गाउँपालिका

डोल्पा, कर्णाली प्रदेश, नेपाल

मुङ्केचुला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
नर्कु, डोल्पा, कर्णाली प्रदेश, नेपाल

Website: www.mudkechulamun.gov.np

E-mail: info@mudkechulamun.gov.np

आ.व. २०६१ | ०६२

बिषयसूचि

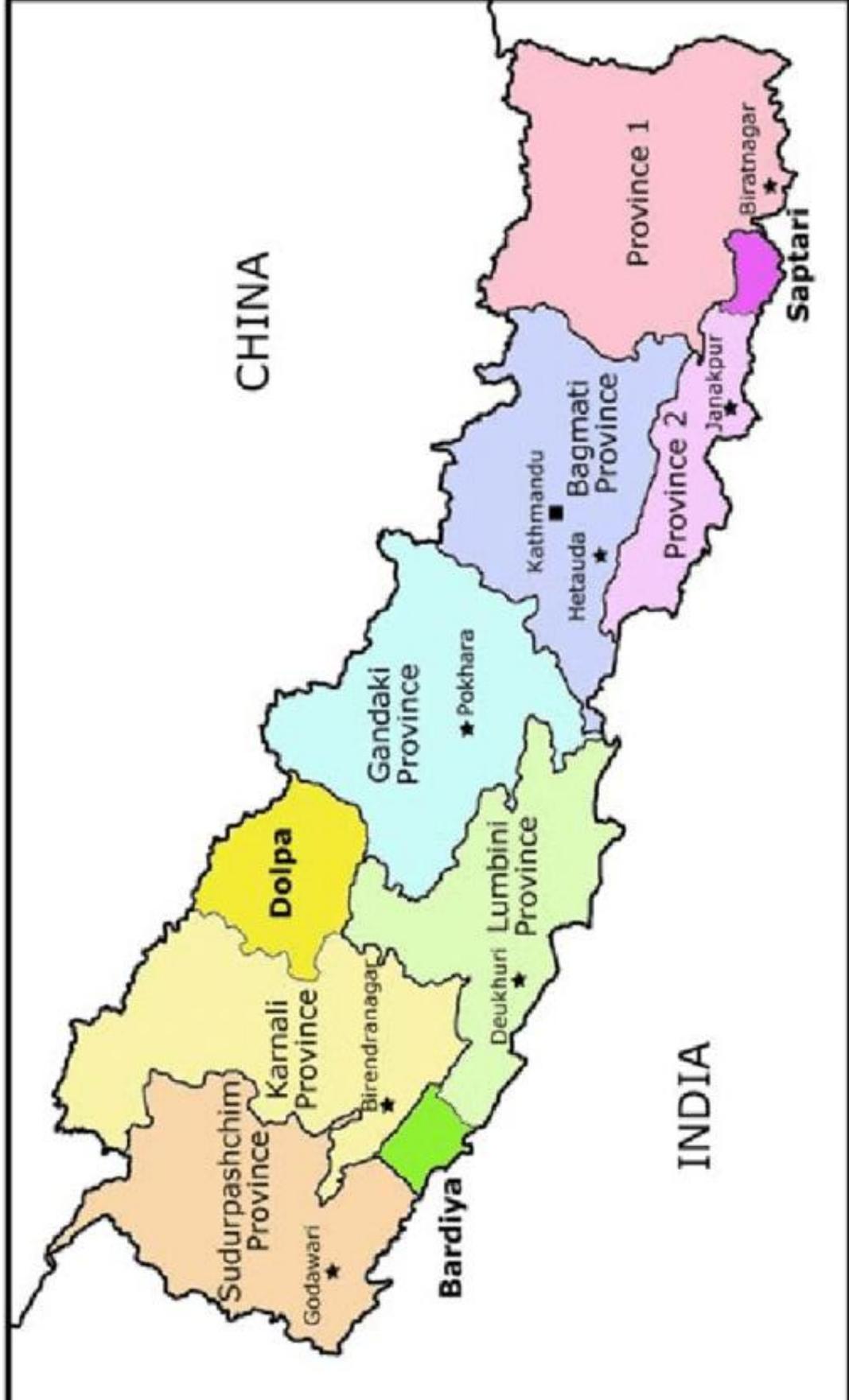
मन्तव्य.....	Error! Bookmark not defined.
मेरो भनाइ.....	Error! Bookmark not defined.
नेपालको नक्सा.....	5
डोल्पा जिल्लाको नक्सा(GIS Map)	7
मुङ्केचुला गाउँपालिकाको नक्सा(GIS Map)	8
मुङ्केचुला गाउँपालिकाको नक्सा(GIS Map).....	8
परिचय.....	9
अध्याय १ : परिचय.....	10
१.१ डोल्पा जिल्लाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि.....	10
१.४.१ सहमति निर्माण.....	13
१.४.२ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि र प्रक्रिया निर्धारण.....	13
१.४.३ गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण.....	13
१.४.४ तथ्याङ्क संकलन.....	14
१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी.....	14
१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी.....	14
१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन.....	15
१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी.....	15
१.५ प्रतिवेदन निर्माणको सिमा.....	15
२.१ भौगोलिक अवस्थिति.....	16
अध्याय २ : गाउँपालिकाको विद्यमान अवस्था.....	16
२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण.....	17
२.३ राजनीतिक अवस्थिति.....	17
२.४ धरातलिय अवस्था.....	17
२.५ प्राकृतिक सम्पदा तथा भू-उपयोगको अवस्था.....	18
२.६ हावापानी तथा जलवायु.....	19
२.७ साँस्कृतिक सम्पदा.....	19
२.८ जल स्रोत.....	20
२.८.१ नदी.....	20

२.८.२ खोलाहरु.....	20
२.९ विकासका सम्भावनाहरु.....	21
अध्याय ३ : जनसंख्याकियको अवस्था.....	23
३.१ वस्ती र प्रमुख बजारसम्बन्धी विवरण.....	23
३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था.....	23
३.३ उमेर तथा लिंगको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	24
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण.....	25
३.५ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण.....	25
३.६ जात जातिगत आधारमा घरपरिवार संख्या र जनसंख्या.....	26
३.७ घरमूलीको विवरण.....	26
३.८ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण.....	27
३.९ अपागंताको आधारमा जनसंख्या.....	27
अध्याय ४: आर्थिक अवस्था.....	29
४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण.....	29
४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण.....	29
४.१.२ प्रमुख वालिनाली.....	30
४.१.३ कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था.....	30
४.१.४ अनुमानित वार्षिक आम्दानी.....	30
४.१.५ आवास संरचना.....	31
४.२ कृषि तथा पशु विकास.....	31
४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण.....	31
४.२.२ पशुपन्छी पालनको अवस्था.....	32
४.२.३ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था.....	32
४.२.४ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीरा.....	32
४.३ पर्यटन विकास.....	33
४.३.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण.....	33
४.३.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण.....	34
४.४ बैंक तथा गाउँपालिका स्तरिय वित्तीय संस्थाको विवरण.....	34
४.५ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण.....	36
अध्याय ५: समाजिक अवस्था.....	36
५.१ शैक्षिक तथा मानव संशाधन विकास.....	Error! Bookmark not defined.
५.१.१ शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण.....	36
५.१.२ शिक्षक सम्बन्धी विवरण.....	37

५.१.३	बार्षिक विद्यार्थी भर्नादर.....	39
५.१.४	विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूको तहगत विवरण.....	40
५.२	स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण.....	42
५.२.१	स्वास्थ्य संस्था) आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकीको विवरण.....	42
५.२.२	स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य कर्मचारीको विवरण /	43
५.२.३	सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण.....	43
५.२.४	संचालनमा रहेको र पुरा भएको स्वास्थ्य सम्बन्धि योजनाहरू.....	44
५.३	खानेपानी तथा सरसफाइ.....	44
५.३.१	खानेपानीको विवरण.....	44
५.३.२	शौचालय प्रयोगको अवस्था.....	44
५.४	युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन.....	45
५.४.१	खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरञ्जनस्थल सम्बन्धी विवरण.....	45
५.४.२	क्लब सम्बन्धी विवरण.....	46
अध्याय ६: वन तथा वातावरणीय अवस्था.....		47
६.१	वन क्षेत्रको अवस्था.....	47
६.१.१	वन क्षेत्र र प्रकारसम्बन्धी विवरण.....	47
६.१.२	मध्यवर्ति क्षेत्र.....	48
६.१.३	सामुदायिक वन तथा मध्यवर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति.....	49
६.२	जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र.....	49
६.३	जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा.....	50
६.३.१	वनस्पति.....	50
६.३.२	जडीबुटी सम्बन्धी विवरण.....	51
६.३.३	जनावर.....	52
६.३.४	चराचुरुङ्गी.....	53
६.३.५	सरीसृप तथा उभयचर.....	54
६.३.६	अन्य जीवजन्तु.....	54
६.४	चरन क्षेत्र.....	54
अध्याय ७: भौतिक विकासको अवस्था.....		55
७.१	यातायातको पूर्वाधार.....	55
७.१.१	सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था.....	55
७.१.२	पैदल मार्ग.....	56
७.१.३	झोलुंगे पुल तथा पुलपुलेसा.....	56
७.२	विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा.....	56
७.२.१	इन्धन उपयोग विवरण) खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार.....	56
७.२.२	बत्ति बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार.....	57
७.२.३	जलविद्युत्बाट विद्युत् उत्पादन विवरण.....	58
७.३	सञ्चार तथा प्रविधि.....	58
७.३.१	हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्बन्धी विवरण.....	58

७.३.२ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण.....	59
७.४ आवास तथा भवन.....	59
७.५ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण.....	59
अध्याय दः संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति.....	60
द.१ संगठनात्मक तथा मानव संशाधनको अवस्था.....	60
द.१.१ गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू.....	63
द.१.२ गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा.....	64
द.१.३ गाउँकार्यपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधन.....	65
द.२ गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको विवरण.....	71
द.३ गाउँसभा पदाधिकारीहरूको विवरण.....	72
द.४ मुड्केचुला गाउँपालिका स्थित कार्यपालिका तथा गाउँसभाबाट स्विकृत भएको कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड तथा ऐनको नामावलि तथा स्विकृति मिति.....	75
द.५ मुड्केचुला गाउँपालिका स्थित पारिवारिक विवरण संकलन फारम.....	84
द.६ मुड्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गतका GIS नक्साहरू.....	86
गाउँपालिकाको १२ औँ गाउँसभाका केही दृश्यहरू.....	87

नेपालको नक्सा

डोल्पा जिल्लाको नक्सा(GIS Map)

DOLPA DISTRICT MAP

Legend

- Major River (Dolpa)
- District Road Network
- Strategic Road Network

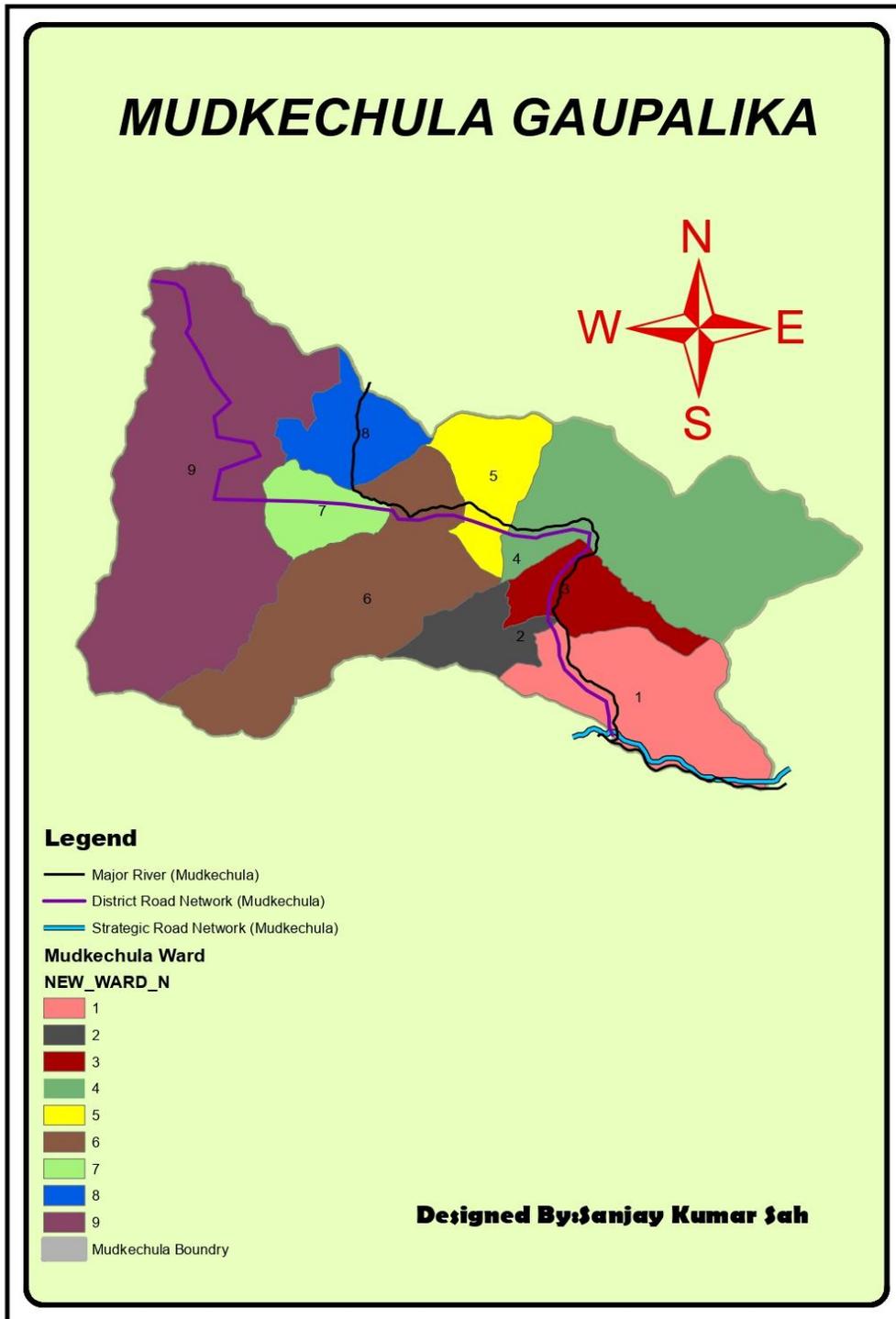
Dolpa District

GaPa_NaPa

- Chharka Tangsong
- Dolpo Buddha
- Jagadulla
- Kaike
- Mudkechula
- Shey Phoksundo
- Thuli Bheri
- Tripurasundari
- dolpa_district_full_map

Prepared By :Sanjay Kumar Sah

मुड्केचुला गाउँपालिकाको नक्सा(GIS Map)

परिचय

क्र.सं	विषय क्षेत्र	विवरण
१	भौगोलिक तथा प्राकृतिक	क्षेत्रफल : २५०.०८ वर्ग कि.मि.
		वसोवास क्षेत्रको क्षेत्रफल : १५०.३० वर्ग कि.मि
		अक्षांश : २९ डिग्री ०५४६०९ मिनेट देखि २९ डिग्री ०५४६०९ मिनेट उत्तरी अक्षांश, देशान्तर : ८२ डिग्री ५१६५९७ मिनेट देखि ८२ डिग्री ५१६५९७ मिनेट पूर्वी देशान्तर
		समुद्री सतह देखीको उचाई : २,१४९ मि. देखि ६,८८३ मि. सम्म
		हावापानी : शितोष्ण तथा अल्पाइन हावापानी
		तापक्रम : अधिकतम तापक्रम २२° सेल्सियस र जाडोमा न्यूनतम -१०° सेल्सियस सम्म
		साविकको गा.वि.स. : कालिका, नर्कु र सर्मी
		वडा संख्या : ९
२	जनसंख्या	जम्मा जनसंख्या : ६८५२ जना , जम्मा घरपरिवार संख्या : १२३२ वटा
		पुरुष : ३५९१
		महिला : ३२६१
		जनघनत्व : ५.५६ जना प्रति वर्ग कि.मि
		लैङ्गिक अनुपात : ९८.८३
३	आर्थिक	प्रमुख पेशा : कृषि, पशुपालन र जडिबुटी संकलन
		प्रमुख वाली : मकै, कोदो, गहुँ, जौ, फापर
		आर्थिक स्रोत : पशुपालन र जडिबुटी संकलन
४.	सामाजिक	शैक्षिक संस्था संख्या : १७
		साक्षरता दर : ६९ %
		प्रमुख भाषा : नेपाली (१००%)
		प्रमुख धर्म : हिन्दु (६५७२ जना) र क्रिसचियन (२८०जना)
		खाना पकाउने इन्धनको प्रयोग : दाउरा (९५%), एल.पि. ग्याँस (५%)
५	भौतिक	सडक : ३६ कि.मि. (कच्ची)
		खानेपानी : ४ घर धुलीलाई एउटा धारा भने सबै घरपरिवारमा पुगेको देखिन्छ
		विद्युत् सेवा पुगेको : २३८५ घर (३४.८१ %)
		मोबाइल सेवा पहुँच : ५६ % घरमा
६	वन तथा वातावरण	वन क्षेत्र : ६५%
७	संस्थागत	गाउँपालिका कार्यालय : नर्कु, वडा नं. ६
		वडा संख्या : ९
		वेब साइट : www.mudkechulamun.gov.np
८	सम्पर्क ठेगाना	सम्पर्क नं.: ९८५८३९०१०० र ९८६८३४९४२६
		ईमेल ठेगाना : ito.mudkechulamun@gmail.com
		info@mudkechulamun.gov.np

अध्याय १ : पारेचय

गाउँपालिकाको जनसंख्या, भौगोलिक अवस्था, समाजिक विशेषता, प्राकृतिक सम्पदा, आर्थिक स्थिति, विकासको स्थिति स्पष्ट पार्ने तथ्यांक, सूचक वा आधाररेखाको लागि आवश्यक सूचनाको विस्तृत विवरण सहितको दस्तावेज नै गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण हो । यो दस्तावेज तयारी गर्दा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट प्रकाशित गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७४ अनुसारको स्तरीय विधि, औजार तथा प्रक्रियाको अवलम्बन गरिएको छ । यस अध्यायमा वस्तुगत विवरण तयारीको पृष्ठभूमि, उद्देश्यहरू, नीतिगत तथा कानुनी आधार, तयारी विधि तथा प्रक्रिया र सीमालाई समावेश गरिएको छ ।

१.१ डोल्पा जिल्लाको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

नेपालको जैविक विविधताको भण्डार एवम् Herbal Zone को रूपमा परिचित कर्णाली प्रदेशका दश वटा जिल्ला मध्येको एक डोल्पा जिल्ला भौगोलिक क्षेत्रफलको (७,८८९ वर्ग कि.मि) हिसाबमा मुलुक कै सबैभन्दा ठूलो जिल्ला हो । भौगोलिक रूपमा अत्यन्तै विकट तथा समुन्द्री सतहबाट १५२५ मीटरदेखि ७७५४ मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित यस जिल्लाको अधिकांश भू-भाग उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा पर्दछ । यस जिल्लाको फैलावट २८° ४५'देखि २९° ४५' उत्तर अक्षांश र ८२° ३' देखि ८३° ३' पूर्व देशान्तरसम्म रहेको छ ।

चारैतिर हिमालले घेरिएको यो जिल्लामा मनसूनी वर्षा अत्यन्तै कम मात्रामा हुने भएकोले यस जिल्लालाई Rain Shadow को रूपमा पनि चिनिन्छ । यस जिल्लाको नामाकरणको इतिहास खोज्दा वि.स. २०१८ साल अघि डोल्पालाई “त्होल्मो” भनेर भनिन्थ्यो । जसको अर्थ हुन्छ, पैहो जस्तो चारै तर्फबाट मान्छे जम्मा हुनु । वि.स. २०१८ सालमा त्होल्मो बाट डोल्पो नामाकरण गरिएको (उच्चारण, बुझाई र लेखाईमा फरक पर्न गई अपभ्रंशित भएको) भन्ने भनाई छ भने वि.स. २०४२ सालमा जिल्ला सदरमुकाम दुनैमा स्थानान्तरण गरिएको थियो । कर्णाली प्रदेशका जिल्लाहरू मध्ये डोल्पा एक दुर्गम हिमाली जिल्ला हो । भौगोलिक रूपमा विकट र दुर्गम भए तापनि नेपालको इतिहासमा डोल्पा जिल्लाको महत्वपूर्ण पहिचान रहेको छ । यातायात, सञ्चार र आधुनिकीकरणको दृष्टिकोणले विकट र दुर्गम भए पनि प्राकृतिक रूपमा अति सुन्दर र चम्किला हिमाली चुचुराहरू, तालहरू र मनमोहक अनगिन्ती प्राकृतिक नदीहरूले सिंगारिएका तथा जडिबुटीको भण्डारको रूपमा डोल्पालाई प्राकृतिक र सांस्कृतिक सम्पदाको धनी जिल्ला मान्न सकिन्छ ।

१.२ मुङ्केचुला गाउँपालिकाको पृष्ठभूमि र नामकरण

नेपालको संविधान, २०७२ ले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको सरकारको व्यवस्था गरेको छ । तीमध्ये स्थानीय तहलाई सबैभन्दा नजिकको सरकारको रूपमा व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन (२०७४), स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन (२०७४) ले स्थानीय तहलाई आ—आफ्नो क्षेत्रको वार्षिक, आवधिक तथा रणनीतिक र दीर्घकालिन योजनाहरू तयार गर्ने,

कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । स्थानीय तहलाई आफ्नो अधिकार तथा जिम्मेवारीलाई पूरा गर्न रणनीतिक/आवधिक, एकीकृत एवं वार्षिक योजना तर्जुमा र नतीजा अनुगमनको लागि क्षेत्रगत स्थिति सहित वस्तुगत विवरण तयार पार्नुपर्ने हुन्छ । उक्त विवरणमा स्थानीय तहको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा गाउँपालिकाभित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, सामाजिक, मानवीय स्रोत तथा साधनहरूको तथ्याङ्क विश्लेषण दस्तावेज आवश्यक हुन्छ ।

यस दस्तावेजले स्थानीय तहमा निर्माण गरिने योजना तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतीजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन यस वस्तुगत विवरणले गाउँपालिका तथा गाउँको विकास निर्माणमा साझेदारी गर्ने अन्य सेवा प्रदायक संस्थालाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ । तसर्थ वस्तुगत विवरण मा योजना तर्जुमा, नतीजा अनुगमन तथा सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक आधारभूत विवरण संकलन गर्ने र समय सापेक्ष तथ्यलाई अद्यावधिक गर्दै उपलब्ध स्रोत साधनको समुचित उपयोग सुनिश्चित गर्नुपर्ने हुन्छ ।

वर्तमान सन्दर्भमा सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले गाउँ तथा नगर क्षेत्रको समग्र वस्तुस्थिति झल्किने गरी तयार पारेको ढाँचा अनुसार वस्तुगत विवरण यथासक्य छिटो तयार गर्न पत्राचार गरेको छ । गाउँपालिकाको नेतृत्वमा तयार भएको यो वस्तुगत विवरण ले स्थानीय तहमा तर्जुमा हुने वार्षिक योजनाका लागि सूचनाको आधार तयार गर्न महत्वपूर्ण सावित हुनेछ । सूचना प्रविधिमा आधारित यस वस्तुगत विवरण तयारीका लागि सूचना संकलन, भण्डारण, प्रशोधन र विश्लेषणका आधारमा वस्तुगत विवरण प्रकाशन र अद्यावधिक गर्नु नै आर्थिक दृष्टिले समेत दीगो तथा सहि सूचना व्यवस्थापन हुने लक्ष्यलाई आत्मसात् गर्दै यो वस्तुगत विवरण तयार पारिएको छ ।

१.२ प्रतिवेदनको उद्देश्य

गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक, सामाजिक, वन तथा वातावरण र संस्थागत विकासका क्षेत्रमा गाउँपालिकाभित्र रहेका भौतिक, प्राकृतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, धार्मिक तथा मानवीय स्रोत साधनहरूको तथ्याङ्कको विश्लेषण गरी दस्तावेज तयार पार्ने यस प्रतिवेदनको प्रमुख उद्देश्य हो । यसका विशेष उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन् ।

- ❖ गाउँपालिकाको जनसांख्यिक, भू-जैविक, भौतिक, मानविय संसाधन आर्थिक, सामाजिक, वातावरण र संस्थागत क्षेत्रको विषयगत तथा वस्तुगत क्षेत्रको विश्लेषण गरी दस्तावेज तयार पार्ने ।

- ❖ गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा तथा अनुगमनलाई सूचनामा आधारित, व्यवस्थित, एकीकृत, नतीजामूलक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाउन सरोकावाला सबैलाई महत्वपूर्ण आधार प्रदान गर्ने ।
- ❖ गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, स्थानीय राजस्व सुधारका लागि आवश्यक पर्ने करका दायरा वृद्धि गर्न तथा करको दररेट निर्धारण गर्नका लागि आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।
- ❖ गाउँपालिकाको वार्षिक, एकीकृत, आवधिक/रणनीतिक तथा गुरुयोजना र विषयगत योजना तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको लागि विषयगत र खण्डीकृत सूचना विवरण उपलब्ध गराउने ।

१.३ कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू

गाउँ वस्तुगत विवरण लेखन कार्यलाई चरणबद्ध र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्नका लागि देहायअनुसारका कानुनी तथा नीतिगत आधारहरू रहेका छन् ।

क. नेपालको संविधान, २०७२ : नेपालको संविधानको अनुसूची—८ को क्रम संख्या—६ मा स्थानीय तहले स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरिएको छ ।

ख. स्थानीय सरकार सञ्चानल ऐन, २०७४ : यो ऐनको दफा—११ को उपदफा २ च, ड र थ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अधिकार क्षेत्र अन्तरगत तथ्याङ्क संकलन र अभिलेख संकलन, व्यवस्थापन तथा अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । जस अन्तरगत, गाउँपालिकाको जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कुल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजस्व तथा आय व्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन गर्ने अधिकार उल्लेख गरिएको छ । यसरी सूचना तथा सञ्चार, प्रविधियुक्त आधारभूत तथ्यांकको संकलन र व्यवस्थापन गर्दै संकलन गरिएको तथ्याङ्कलाई प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्ध र वस्तुगत विवरण तथा स्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनी उल्लेख गरिएको छ ।

ग. स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ : दिग्दर्शनमा “गाउँपालिका वा नगरपालिकाले वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिति देखिने गरी वस्तुगत विवरण तयार वा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । अद्यावधिक वस्तुगत विवरण आफ्नो वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।” भनि प्रष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१.४ प्रतिवेदन तयारीको विधिहरू

नेपाल सरकारले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७४ ले उपलब्ध गराएको गाउँ/नगरपालिका वस्तुगत विवरण ढाँचा, विगतका सिकाइ, सम्बन्धित विषय विज्ञका सुझाव र गाउँपालिकाका सरोकारवालासँगको सहमति अनुसार यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । यो वस्तुगत विवरण तयार गर्दा देहाय बमोजिम चरण तथा प्रक्रिया अवलम्बन गरिएको छ ।

१.४.१ सहमति निर्माण

गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीका लागि विद्यमान कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था तथा उपलब्ध कार्यविधि अनुसार जिल्ला समन्वय समितिसँगको समन्वयमा गाउँपालिका र सामुदायिक विकास कार्यक्रम अन्तर्गत विश्व खाद्य कार्यक्रमसँग समन्वय गरी प्राविधिक सहयोग परिचालन गरिएको छ ।

सामुदायिक विकास कार्यक्रमको क्षमता सुदृढीकरणमार्फत् स्थानीय शासन सुदृढीकरणमा सहयोग पुऱ्याउने रणनीति तथा कार्यक्रम अनुसार गाउँसभा, गाउँ कार्यपालिका र गाउँ विकासका सरोकारवालासँग राय परामर्श गरी गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्वमा निर्धारित ढाँचा, तथ्याङ्क संकलनका विधि तथा प्रक्रिया अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी प्रक्रियालाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा संचालनका लागि मार्गनिर्देशन गर्ने उद्देश्यले मुड्केचुला गाउँपालिकाका अध्यक्षको संयोजकत्वमा निर्देशन समिति गठन गरी वस्तुगत विवरण तयारी सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरिएको थियो ।

१.४.२ गाउँ वस्तुगत विवरण तयारीको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार तथा कार्यविधि र प्रक्रिया निर्धारण स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयारीका लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट उपलब्ध गराइएको स्तरीय ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र कार्यविधिलाई गाउँसभाबाट स्वीकृत गराइएको थियो । कार्यविधिमा उल्लेख गरिएको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार उपयोग गरी प्राथमिक तथा द्वितीय तथ्यांक संकलन गरी यस गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गर्ने निर्णय गरियो । यसका साथै गाउँ कार्यपालिकाको नेतृत्वमा गाउँ विकासका सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता र सहयोगमा गाउँपालिकाको स्थानीय परिवेश, विशिष्टता अनुसार गाउँ वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ ।

१.४.३ गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण

गाउँ कार्यपालिकाको आयोजनामा गाउँसभा, कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र स्थानीय सरोकारवालाबीच साझा धारणा, बुझाइ र कार्ययोजना तयार गर्न २०८० साल फाल्गुण २५ गते एक दिवसीय गाउँपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यशालाको आयोजना गरियो। यस कार्यशालामा गाउँसभा तथा कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी तथा गाउँ विकासका सरोकारवालालाई गाउँ वस्तुगत विवरणको आवश्यकता, तयारी विधि तथा प्रक्रिया, ढाँचा, तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण गर्ने औजार, विधि तथा प्रक्रियाको बारेमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको थियो । यसै क्रममा

गाउँपालिका तथा सरोकारवालाको जिम्मेवारी र भूमिका तथा प्रतिवद्धताबारे राय परामर्श गरी वस्तुगत विवरण निर्माणको कार्यतालिका समेत तयार गरियो ।

१.४.४ तथ्याङ्क संकलन

यस वस्तुगत विवरण तयारीका लागि प्राथमिक र द्वितीय स्रोतबाट तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ । प्राथमिक तथ्याङ्कका लागि पारिवारिक विवरण संकलन, अवलोकन, स्थानिय जानकार र सरोकारवालाहरूसँगको अन्तर्वार्ता जस्ता औजारहरूको प्रयोग गरिएको थियो । द्वितीय स्रोतबाट तथ्याङ्क संकलनका लागि संस्थागत सर्वेक्षण फारम प्रयोग गरिएको थियो । संस्थागत तथ्याङ्कको प्रमुख स्रोतहरूमा गाउँ कार्यपालिका कार्यालय, जिल्लास्थित विषयगत तथा डिभिजन कार्यालय, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरू, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था, गैसस र समुदायमा आधारित संस्था, बैंक तथा वित्तीय संस्था र उक्त कार्यालय, निकाय र संस्थाको अभिलेख तथा प्रतिवेदन र अनुसन्धानमूलक दस्तावेजहरू प्रमुख रूपमा रहेका छन् । निर्वाचित जनप्रतिनिधिसँगको समन्वय तथा निगरानीमा, कर्मचारी, स्थानीय सहजकर्ता तथा गणकहरू परिचालन गरी उपलब्ध सर्वेक्षण विधि तथा त्यस सम्बन्धी औजार बमोजिम तथ्याङ्क संकलन गरियो । प्राप्त तथ्याङ्कलाई सूचनाको आवश्यकता अनुसार तथ्याङ्कशास्त्रीय विधि अनुसार Database Management तथा IT विज्ञहरूद्वारा विश्लेषण गरियो ।

१.४.५ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्सा तयारी

प्राथमिक तथा द्वितीय तथ्याङ्कलाई कम्प्युटरमा प्रविष्ट गरी तथ्याङ्कशास्त्रीय विधिद्वारा विश्लेषण गरियो । तथ्याङ्क विश्लेषणबाट प्राप्त सूचना तथा विवरणलाई सम्भव भएसम्म विषयगत, वडागत, लैंगिक र जातिगत रूपमा खण्डीकृत गरी प्रस्तुत गरिएको छ । सर्वेक्षणबाट प्राप्त हुन नसकेका तथ्याङ्कलाई केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको साविक गाविसको तथ्याङ्कलाई हालको वडागत मानसँग मेल खाने गरी प्रस्तुत गरिएको छ । यसैगरी विभिन्न स्रोतबाट प्रकाशित हुने प्रतिवेदन वा अभिलेखबाट जिल्लागत रूपमा मात्र प्राप्त तथ्याङ्कलाई गाउँपालिकाको प्रतिनिधित्व हुने वा सामान्यीकरण गर्न मिल्ने हदसम्म सोही अनुसार हुने गरी उल्लेख गरिएको छ । विश्लेषणबाट प्राप्त सूचनाहरूमध्ये भौगोलिक, भौतिक, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक विवरणलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित स्रोत नक्सा तयार गरिएको छ ।

१.४.६ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयारी

नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गाउँ वस्तुगत विवरणको स्तरीय ढाँचा, गाउँ कार्यपालिका र सरोकारवालासँगको छलफल र निष्कर्ष बमोजिम गाउँ वस्तुगत विवरणको मस्यौदा तयार गरियो । मस्यौदामा संभव भएसम्मका सूचनालाई स्रोत नक्साको रूपमा भौगोलिक सूचना प्रणालीमा आधारित नक्सामा समेत प्रस्तुत गरिएको छ ।

१.४.७ वस्तुगत विवरण सुझाव संकलन

स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण कार्यविधिमा उल्लिखित स्तरीय ढाँचा बमोजिम तयार पारिएको वस्तुगत विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदनमाथि छलफल गरी सुझाव संकलन गरी प्रमाणीकरण गर्न गाउँपालिका स्तरीय प्रमाणीकरण कार्यशाला गोष्ठी २०८१ साल भाद्रमा आयोजना गरिएको थियो । उक्त कार्यशालामा विषयगत समूहमा मस्यौदा वस्तुगत विवरणको सूचना तथा विवरण प्रस्तुत गरी विषयगत समूह तथा वृहत् समूह छलफलमा गरी सुझाव एवं पृष्ठपोषण संकलन गरियो । छलफलबाट प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी वस्तुगत विवरणलाई औपचारिक रूपमा अनुमोदन गरेर प्रस्तुत सूचना तथा विवरणलाई गाउँपालिकाको आधाररेखा सूचनाको रूपमा लिई योजना तर्जुमा, नतीजा अनुगमन तथा विकासका उपलब्धीको लेखाजोखाको लागि प्रयोग गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरियो ।

१.४.८ गाउँ वस्तुगत विवरण अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

गाउँ वस्तुगत विवरण प्रमाणीकरण कार्यशालाबाट प्राप्त राय तथा सुझाव, विषयगत शाखा, वडा समिति र सहयोगी निकायबाट समेत प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी गाउँ वस्तुगत विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५ प्रतिवेदन निर्माणको सिमा

गाउँ वस्तुगत विवरणलाई नेपाल सरकारद्वारा जारी गरिएको ढाँचा तथा विगतको सफल अनुभव बमोजिम तयार गरिएको छ । यो वस्तुगत विवरणमा यथाशक्य बढी सूचना समाविष्ट हुने गरी तयार गर्ने प्रयास गरिएको भएता पनि स्थानीय शासन संचालनको सुरुवाती अवस्था भएको हुँदा कानुनी, नीतिगत तथा तथ्याङ्क व्यवस्थापन सम्बन्धी व्यवहारिक कठिनाइहरू आइपःयो । साविकका गाविसहरूको तथ्याङ्क उपलब्ध हुन नसक्दा द्वितीय तथ्याङ्क संकलनमा असहजताका बाबजुद सम्बन्धित सबैको प्रयासबाट गाउँ वस्तुगत विवरण तयारी कार्य पूरा गरिएको छ । प्रस्तुत तथ्याङ्कलाई संभव भएसम्म बडागत र सामाजिक रूपमा खण्डीकृत र विषयगत रूपमा एकीकृत गर्ने प्रयास गरिएको छ । नवगठित गाउँपालिकामा सीमित कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था, स्रोतसाधनको बाबजुद पहिलो प्रयासको रूपमा तयार गरिएको यस वस्तुगत विवरण आगामी दिनमा आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्दै लगिनेछ । यस अध्यायमामा भौगोलिक तथा प्रशासनिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता र विकास संभावनाहरू समावेश गरिएका छन् । साविक कालिका, नर्कु र सर्मी गा.वि.स मिलेर बनेको मुङ्केचुला गाउँपालिका कर्णाली प्रदेश अन्तरगत डोल्पा जिल्लाको पश्चिमी भागमा अवस्थित उच्च पहाडी तथा हिमाली विशेषता बोकेको गाउँपालिका हो । यस अध्यायमा यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थिति, ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण, राजनीतिक अवस्थिति, प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक उत्कृष्टता र विकास संभावनाहरूलाई देहाय बमोजिमका शीर्षकहरूमा व्याख्या गरिएको छ ।

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत डोल्पा जिल्लामा अवस्थित मुङ्केचुला गाउँपालिका समुन्द्री सतहको २,१७० मिटर देखि ६,८८३ मिटरसम्मको उचाईमा अवस्थित छ । कुल क्षेत्रफल २५०.०८ वर्ग कि.मी. रहेको मध्ये ६९४.२९ वर्ग कि.मि भू-भाग शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्जले ओगटेको छ । यस गाउँपालिकालाई समग्र डोल्पा जिल्लाको क्षेत्रफलसँग तुलना गर्दा करिब १७ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको देखिन्छ । यस गाउँपालिका भौगोलिक अवस्थितिका हिसाबले २९ डिग्री ०३ मिनेट देखि २९ डिग्री २४ मिनेट उत्तरी अक्षांश र ८२ डिग्री २६ मिनेट देखि ८२ डिग्री ४७ मिनेट पूर्वी देशान्तरविच फैलिएको छ । यो गाउँपालिका डोल्पा जिल्लाको सदरमुकाम दुनै देखि पश्चिम दिशामा पर्दछ ।

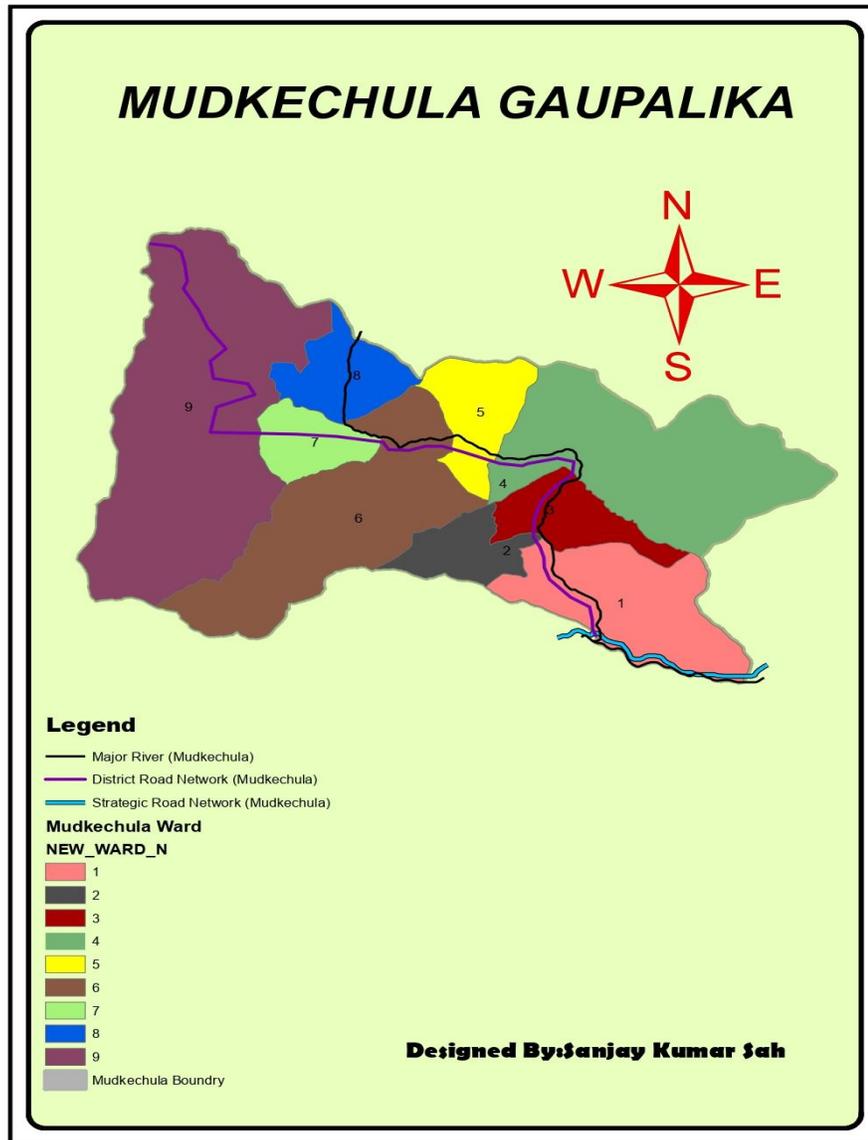

Figure 1: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको नक्सा

गाउँपालिकाको पुनसंरचना अनुसार वडागत क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ

तालिका १: वडागत क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

वडा नं	टोलको नाम	साविक गा वि स तथा वडाहरू	क्षेत्रफल(वर्ग कि.मि.मा)
१,२,३	कालिका	प्रतापटोल-१,बाईगाउँ-२,भोटगाउँ-५,जेठाटोल-६,नमुना टोल-७,रिडिङ्ग-९	८७.७ वर्ग कि.मि
४,५,६	नर्कु	ईल(६,७,८,९),सुर(४,५),नर्कु(१,२,३)	६४.०८ वर्ग कि.मि
७,८,९	सर्मी	सर्मी(),ओक्ट(),होर्त()	९७.९ वर्ग कि.मि

(स्रोत: विभाग,२०८१)

२.२ ऐतिहासिक चिनारी तथा नामकरण

राज्य पुनसंरचना गर्दा साविकको कालिका, नर्कु र सर्मी गा.वि.स.लाई मिसाएर वि.सं. २०७३ सालमा मुङ्केचुला गाउँपालिकाको गठन गरिएको हो । यस गाउँपालिकाको नामाकरण धार्मिक तथा पर्यटकिय हिसाबले महत्वपूर्ण मुङ्केचुला तिर्थस्थलको नामबाट नामाकरण गरिएको हो ।

२.३ राजनीतिक अवस्थिति

मुङ्केचुला गाउँपालिका कर्णाली प्रदेश अन्तरगत डोल्पा जिल्लाको पश्चिमी भागमा अवस्थित रहि जुम्ला जिल्लासँग सिमाना जोडिएको जिल्ला हो ।साविकका ३ गा.वि.स.हरू (कालिका,नर्कु र सर्मी) समावेश गरी बनाइएको यस गाउँपालिकालाई ९ वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ । डोल्पा जिल्लामा विद्यमान २ नगरपालिका र ६ गाउँपालिका गरी ८ स्थानीय तहमध्ये मुङ्केचुला गाउँपालिका पनि एक हो । हाल यस मुङ्केचुला गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय वडा नं. ६ को नर्कुमा रहेको छ । यस जिल्लामा प्रतिनिधि सभा सदस्यका लागि एक वटा निर्वाचन क्षेत्र तथा प्रदेश सभाका लागी २ वटा निर्वाचन क्षेत्र रहेको छ । मुङ्केचुला गाउँपालिका प्रदेश 'ख' अन्तर्गत पर्दछ ।

२.४ धरातलिय अवस्था

मुङ्केचुला गाउँपालिकाको धरातलीय अवस्थामा धेरै विविधता रहेको पाइन्छ । जगदुला नदीको दाँया बाँया समथर फाँटमा ईल,ओक्ट,होर्त र सर्मी वस्ति रहेको भएता पनि अन्य वस्तिहरू (नर्कु,सुर,कालिका) भने भिरलो भू-धरातलमा अवस्थित छ । यस गाउँपालिकाको धेरै भू-भागमा ५५% सामुदायिक वन क्षेत्रले ओगटेको छ । मुङ्केचुला गाउँपालिकाको धरातलीय अवस्थाको सन्दर्भमा कुरा गर्दा यहाँ केही समथर जगदुला नदीको फाँटहरू, उच्च पहाडी भू-भागदेखि अगला—अगला बाह्र महिना हिउँ पर्ने डाँडा, लेक, पाटन तथा हिमालहरू रहेका छन ।

२.५ प्राकृतिक सम्पदा तथा भू-उपयोगको अवस्था

गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल २५०.०८ वर्ग कि.मी.मध्ये ०.७८ प्रतिशत क्षेत्र मात्र खेतीयोग्य जमिन रहेको छ । वन क्षेत्रले ओगटेको क्षेत्र १३.९१ प्रतिशत छ भने घाँसे मैदानले ढाकेको २१.०९ प्रतिशत रहेको छ । गाउँपालिकालाई मूलप्रवाह क्षेत्र बनाएर अविरल बगिरहने जगदुल्ला नदी तथा अन्य खोलानालाहरू यहाँको मुख्य प्राकृतिक जल सम्पदाहरू हुन्

प्राकृतिक स्रोतको हकमा यस क्षेत्रमा थोरै मात्रामा बालुवा तथा प्रशस्त मात्रामा ढुङ्गा लगायतका खनिजहरू पाइन्छ । जैविक विविधताका हिसाबले उच्च पर्वतीय चिसो हावापानीमा पाइने हुनाले निम्न किसिमका जडिबुटी, वनस्पति, चरा चुरुङ्गी तथा जनावर यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पाइने गर्दछ ।

जडीबुटी : जटामसी, कुट्की, बोजो, सतुवा, पदमचाल, पाँचऔले, सेतो चिनी, पाखनवेद, अतिस, सुगन्धवाल, वन लसुन, गुच्ची च्याउ, सेतोचिनी, चिराइतो, लौठ सल्लो, चिराइतो, धुप जरी, कटुके, बिष जरा, धुपी, हात्तीजरा, यासाँगुम्वा, खिरडलो, निनयजरी, वायोजरी, सिलाजु, कालादाग, आदी ।

वनस्पति : सल्ला, लालीगुराँस, चिमाल, खस्रु, बैँश, झुला, चुत्रो, ढटेलो, स्याऊ, ओखर, मेल, रैँश, चुम्ली, पिपल, गुँयली, भालुफूल, आदी ।

चरा चुरुङ्गी: कालिज, डाँफे, चिल, लरुवा, झिर, लामपुच्छे, च्याखुरा, भंगेरा, मिसौली, झाँचर, तिन्ना, गिद्ध, काग, बाज, नावो टोटो, ढुकुर, च्यार, परेवा, भंगेरा, च्याखुरा, काँडे भ्याकुर, आदी ।

जनावर : कस्तुरी, झारल, थार, बाँदेल, भालु, घोरल, बाँदर, स्याल, दुराँस, नाउर, रेडपाण्डा, रतुवा, बाँदर, , लरुवा, वन विरालो, वन कुकुर, ब्वाँसो, फयाउरो मुख्य रूपमा रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको माथिल्लो भागका अधिकांश स्थानमा वन तथा खर्कहरू रहेका छन् । दक्षिण तर्फ मुड्केचुला तिर्थस्थल तथा पश्चिम भागमा सुपाकुना गुफा लगायत हिमालहरूले यस क्षेत्रको सुन्दरतालाई बढाएको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा पर्ने पर्यटकिय दृष्टिले महत्वपूर्ण तिर्थस्थल देखि गुफा तथा हिमालहरूहरू छन् ।

तिर्थस्थल तथा मठमन्दिरहरू: मुड्केचुला तिर्थस्थल, शिव मन्दिर आदी

गुफा : सुपाकुना गुफा (२४३ वर्ग मिटर लम्वाई)

हिमाल : दुधकुण्डली हिमाल, आमाडोल्मा हिमाल, त्रिपुरा हिमाल, तिनचुली हिमाल र पाहिले हिमाल ।

खनिज, चट्टान तथा माटो : यस जिल्लाको अधिकांश भू-भाग चट्टान, भीर, पहाड, चरण क्षेत्र आदिले ओगटेको छ । यस क्षेत्रमा मुख्यतया : Metamorphics किसिमका Quartzite, Gneisses, Schist, phyllite, Slate आदी Metamorphic खनिज तथा चट्टानहरू पाइन्छ । साथै केही मात्रामा Mudstone, Calcareous rock, Limestone, Sandstone खनिज तथा चट्टानहरू पाइने गरेको छ । यो जिल्ला Trans-Himalayan Zone मा पर्ने हुँदा मनसूनी वर्षाको प्रभाव एकदमै कम र बलौटे माटोको मात्रा प्रचुर भएकोले यसलाई Cold Desertको रूपमा समेत परिचित छ ।

२.६ हावापानी तथा जलवायु

डोल्पा जिल्ला हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित जिल्ला भएको कारण यस यस गाउँपालिकाको मौसम जलवायूको हिसाबले चिसो किसिमको रहेको छ । शितोष्ण तथा अल्पाइन हावापानी भएको यस गाउँपालिकामा गर्मीयाममा अधिकतम तापक्रम २२° सेल्सियस र जाडोमा न्यूनतम -१०° सेल्सियस सम्म पुग्छ । यस गाउँपालिकाको वार्षिक औषत वर्षा २४थ मी.मी. रहेकोछ । Trans-Himalayan Zone भएकोले मनसूनी वर्षा एकदमै न्यून हुन्छ भने हिउँद याममा उत्तरी भेगमा वर्षाको सट्टा हिमपात हुन्छ । गाउँपालिकाको अधिकांश भू-भागमा सुख्खा किसिमको जलवायु पाइन्छ । दक्षिण-पश्चिम भागमा मात्र केहि हदसम्म मनसूनी हावापानीको प्रभाव पर्दछ । SNV/WWF -2001 का अनुसार डोल्पा जिल्लाको हावापानीलाई देहाय बमोजिम चार किसिममा विभाजन गरिएको छ ।

१. हिमाली जलवायु (Himalayan Climate): सधैँ हिउँले ढाकेको अत्यन्तै चिसो ४,०७७ मीटर भन्दा माथिको उचाईको क्षेत्रमा यस्तो प्रकारको जलवायु पाइन्छ ।

२. अल्पाइन जलवायु (Alpine Climate): समुन्द्री सतहबाट ३,९६१ मीटर देखि ४,०७७ मीटरसम्मको उचाईका क्षेत्रहरूमा यस प्रकारको जलवायु पाइन्छ । भोट क्षेत्र तथा दक्षिण उच्च पर्वतीय क्षेत्रमा पाइने यस किसिमको जलवायु गर्मीमा न्यानो र हिउँदमा अत्यन्तै जाडो हुन्छ ।

३. ठण्डा शितोष्ण जलवायु (Cold Temperate Climate): यस प्रकारको जलवायु २,१३४ देखि ३,९६२ मीटर सम्मको अधिकांश भू-भागमा पाइन्छ ।

४. शितोष्ण जलवायु (Sub-Temperate Climate): यस प्रकारको जलवायु जिल्लाको दक्षिण-पश्चिम क्षेत्रमा रहेको २,१३४ मीटर भन्दा मूनीका उचाईका नदी घाँटी (River Bed) क्षेत्रहरूमा पाइन्छ । यस किसिमको जलवायु पाइने क्षेत्रमा हिउदमा ठण्डी जलवायु र ग्रीष्ममा मध्यम् उष्ण (Fairly Hot) प्रकारको जलवायु पाइन्छ ।

२.७ साँस्कृतिक सम्पदा

ऐतिहासिक महत्व बोकेको यस मुड्केचुला गाउँपालिका क्षेत्रमा साँस्कृतिक विविधता रहेको छ । यस क्षेत्रमा खस सभ्यता तथा हिन्दू साँस्कृतिको अनुपम संगम रहेको छ । यस क्षेत्रमा क्षेत्री, ठकुरी, दलित लगायत अन्य जातजातिका मानिसहरूको मिश्रित बसोबास रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा मुख्य कामकाजी भाषा नेपाली भएता पनि स्थानीय मौलिक खाम भाषा बोलीचालीमा रहेको पाइन्छ । धार्मिक रूपमा हिन्दू,बौद्ध तथा क्रिसचियन धर्मालम्बीहरूको झण्डै समान बाहुल्यता रहेको यो क्षेत्रमा मनाइने चाडपर्वहरूमा कृष्णाष्टमी, तीज, जनैपूर्णिमा, दशैं, तिहार, माघे सङ्क्रान्ति, चैते दशैं, साउने सङ्क्रान्ति, ल्होसार,क्रिसमस डे आदि रहेका छन् । यसका अलावा मष्ट देवताको पनि पूजा गरिन्छ । धार्मिक तथा भाषिक रूपमा सद्भाव रहेको यो क्षेत्रमा चाडपर्वका समयमा गरिने विभिन्न

क्रियाकलापहरूले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्दछन् । भेषभूषाका रूपमा पुरुषहरूले मुख्य रूपमा दौरा, सुरवाल, टोपी तथा कोट र महिलाले गुन्यु चोली र पटुकी लगाउने गर्दछन् ।

२.८ जल स्रोत

यस गाउँपालिकाभित्र बाह्रै महिना बहने खोला तथा नदी यस क्षेत्रमा रहेका छन् । जलस्रोतको उपयोग घट्ट, सिँचाइ, विद्युत् उत्पादन तथा खानेपानीका लागि हुने गरेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको अनुसारको छ ।

२.८.१ नदी

- ❖ जगदुल्ला नदी (सानी भेरीको नामले पनि चिनिन्छ र यसको मुहान कागमारा हिमाल रहेको छ ।)

२.८.२ खोलाहरू

तालिका ३: गाउँपालिका भित्रको बडागत खोलाको विवरण

क्र स	खोलाको नाम	बडा नं
१	काशिल खोला रातो पानी खोला	१
२	काशिल खोला पिपयारी खोला	२
३	काशिल खोला रिडिङ्ग पानी खोला तल्लाल खोला विपधारा खोला	३
४	चिन्ता खोला फेदी खोला	४
५	घट्टे खोला सुर खोला गवाद गवादे खोला	५
६	गणेश खोला	६
७	राईगाड नदी नागदुङ्गा नदी भ्यकुरे खोला मालिगाड नदी नुनेगाड नदी	७
८	सिल खोला	८

	खारगाई खोला जिमिचौर खोला वरि खोला महादेव खोला तिर्थ खोला कुम खोला	
९	घट्टे खोला पिनारा खोला मालिगाड खोला	९

(स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण, २०८१)

२.९ विकासका सम्भावनाहरू

मुङ्केचुला गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरू, आर्थिक अभ्यास र उपलब्ध मानवीय जनशक्ति तथा पूर्वाधार लगायतको अवस्थालाई अध्ययन गर्दा यस गाउँपालिकामा विकासका सम्भावनाहरू प्रशस्त रहेका छन् । यस गाउँपालिकाका विभिन्न विषय क्षेत्रका विकासका सम्भावनाहरूलाई देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४: गाउँपालिका विकासका सम्भावनाहरूको विवरण

क्रस	विषयगत क्षेत्र/ उपक्षेत्र	सम्भावना
१	प्राकृतिक श्रोत तथा साधन	<ul style="list-style-type: none"> ठण्डा तथा उपोष्ण हावापानी र उच्च पहाडी क्षेत्रीय जैविक विविधता अथाहा मात्रामा जडिबुटि जगदुल्ला नदी तथा अन्य खोलाबाट जलविधुत पाटन तथा चरन क्षेत्र ताल तथा हिमताल
२	आर्थिक	<ul style="list-style-type: none"> व्यवसायिक अर्गानीक स्याउका लागि उपयुक्त हावापानी पशुपालनको अभ्यास र प्रचुर सम्भावना बहुमुल्य जडीबुटी लगायत वन पैदावारको उत्पादन र प्रचुर सम्भावना रा.वा. बैंकको पहुँच र अन्य वित्तीय संस्थाको सम्भावना सुपाकुना गुफा तथा मुङ्केचुला तिर्थस्थलसम्मको पदमार्ग निर्माण
३	समाजिक तथा संस्कृति	<ul style="list-style-type: none"> मा.वि.सम्मको शैक्षिक संस्थासम्मको पहुँच स्वास्थ्य चौकी, केन्द्र लगायतका स्वास्थ्य सुविधा खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा तथा पूर्ण सरसफाईको

		अभ्यासतर्फ उन्मुख <ul style="list-style-type: none"> पाइप धारामा आधारित खानेपानी सुविधा विस्तार
४	भौतिक पुर्वाधार	<ul style="list-style-type: none"> जुम्ला बजारबाट जगदुल्ला गा.पा. हुँदै सडक मार्ग जोडिने अवस्थामा त्रिवेणीदेखि ईलसम्मका लागि मोटरबाटो ट्रयाक खोलिए गाउँपालिका स्तरको सडकमार्ग विस्तार भएको आवश्यकता अनुसारका पुल तथा साँघुको निर्माण हुँदै
५	सुशासन तथा संस्थागत विकास	<ul style="list-style-type: none"> गाउँकार्यपालिका, विषयगत शाखा, समितिको गठन र सञ्चालन गै.स.स.को विकास कार्यमा संलग्नता स्थानिय जनतामा विकास सम्बन्धि चासो बढ्दै
६	पर्यटकिय	<ul style="list-style-type: none"> सुपाकुना गुफा तथा मुड्केचुला तिर्थस्थल
७	अन्य	

(स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण तथा गाउँपालिका पदाधिकारीहरूसँगको छलफल, २०८१)

अध्याय ३ : जनसंख्याकियको अवस्था

यस अध्यायमा वस्ती, घरधुरीको विवरण, जनसंख्या बनौट, संरचना तथा वितरण जस्ता विषयहरू समाविष्ट रहेका छन् ।

३.१ वस्ती र प्रमुख बजारसम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको प्रमुख वस्तिहरू निम्न रहेका छन् ।

अहिले प्रमुख बजारको रूपमा ईल र नर्कु विकास भएको छ । तर गाउँपालिकाको कार्यालय रहेको नर्कु तथा जुम्लाबाट जगदुल्ला हुदै मुड्केचुला गाउँपालिका प्रवेश गर्ने नाका मै सुपाकुना गुफा रहेको हुनाले तोलचौरलाई पनि बजार उन्मुख क्षेत्र बनाउने गाउँपालिकाको लक्ष्य रहेको छ ।

तालिका ५:मुड्केचुला गाउँपालिकाको प्रमुख बस्तिहरू

वडा नं	प्रमुख वस्ती
१,२,३	कालिका
४,५,६	ईल,सुर र नर्कु
७,८,९	सर्मी,ओक्ट र होर्त

(स्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण,२०८१)

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१ अनुसार यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या ६८५२ घरपरिवार संख्या १२३२ र जनघनत्व ५.५६ जना प्रति वर्ग कि.मि रहेको छ । वडागत रूपमा हेर्दा सबैभन्दा उच्च जनसंख्या वडा नं. ७ ,सर्मीमा ११५२ रहेको छ भने सबैभन्दा न्यून वडा नं २, मा ४७४ रहेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका ६:जनसंख्या सम्बन्धी वडागत विवरण

घर परिवार सर्वेक्षण २०८१ अनुसार				
वडा नं	घरपरिवार	जनसंख्या		
		महिला	पुरुष	जम्मा
वडा नं १ कालिका	१०१	२५५	२७७	५३२
वडा नं २ कालिका	९५	२२२	२५२	४७४
वडा नं ३ कालिका	८८	२२०	२५४	४७४
वडा नं ४ ईल	११७	३२६	३१५	६४१

वडा नं ५ सुर	१०२	२६५	२६३	५२८
वडा नं ६ नर्कु	१४३	३६८	३६५	७३३
वडा नं ७ समी	२१९	५७०	५८२	११५२
वडा नं ८ ओक्ट	१७०	४८६	४६८	९५४
वडा नं ९ होर्त	१२३	३०३	३४३	६४६
जम्मा	११६८	३०१५	३११९	६१३४

(स्रोत: तथ्याङ्क विभाग २०७८ तथा घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

३.३ उमेरगत आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई उमेरका आधारमा विश्लेषण गर्दा देहाए बमोजिम रहेको पाईयो । जसलाई तल तालिकामा प्रस्तुत गरिइएको छ

वडा नं	१५ वर्ष भन्दा मुनी	१६ देखि ५९ वर्ष	६० वर्षभन्दा माथि
१	१७०	३२३	३९
२	१९०	२६५	१९
३	१७५	२६०	३९
४	२४७	३७७	१७
५	२३५	२८४	९
६	२२०	३६५	१४८
७	४८७	६१९	४६
८	४२३	५१०	२१
९	२८८	३४०	१८

(स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

३.४ साक्षरताको आधारमा जनसंख्याको विवरण

वडा नं	साक्षर			निरक्षर
	आधारभुत तह	माध्यामिक तह	माध्याकिक तह भन्दा माथि	
१	२५५	१८७	२०	७०
२	२१३	८७	१	१७३
३	२९२	११४	१५	५३
४	३३४	१४४	३३	६२
५	३११	१४०	१०	१३
६	१९७	२५७	७८	२०१
७	६१८	३४७	४९	१३८

८	४९९	२३५	२५	१९५
९	४५०	१२५	१५	५६

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिका स्तरको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१ अनुसार यस गाउँपालिकाभित्र सबै मानिसहरू नेपाली भाषा बोल्ने बसोबास गर्छन् । सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८:मातृभाषाको अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

वडा नं	मातृभाषा	जनसंख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	५३२	१००%
२	नेपाली	४७४	१००%
३	नेपाली	४७४	१००%
४	नेपाली	६४१	१००%
५	नेपाली	५२८	१००%
६	नेपाली	७३३	१००%
७	नेपाली	११५२	१००%
८	नेपाली	९५४	१००%
९	नेपाली	६४६	१००%

(स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण

यस गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई घरपरिवार सर्वेक्षण २०७९ अनुसार धार्मिक हिसाबले विश्लेषण गर्दा हिन्दू धर्म मान्नेहरूको संख्या सबैभन्दा बढी रहेको छ । त्यस्तै बौद्ध धर्मात्मिकीको रहेको छ । केही संख्यामा क्रिश्चियन धर्म मान्ने मानिस पनि अहिले भएको भनिएता पनि सर्वेक्षणमा सो सम्बन्धि आधिकारिक तथ्याङ्क प्राप्त हुन सकेन । यस सम्बन्धी थप विवरण देहायको तालिकामा वडागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ९:धर्म अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

वडा नं	हिन्दु		बौद्ध		कृष्चियन		जम्मा
	घरपरिवार	जनसंख्या	घरपरिवार	जनसंख्या	घरपरिवार	जनसंख्या	
१	१०१	५३२	०	०	०	०	५३२
२	९४	४७०	०	०	१	४	४७४
३	८५	४६०	०	०	३	१४	४७४
४	१०२	५७०	०	०	१५	७१	६४१

वडा नं	हिन्दु		बौद्ध		कृष्चियन		जम्मा
	घरपरिवार	जनसंख्या	घरपरिवार	जनसंख्या	घरपरिवार	जनसंख्या	
५	१०२	५२८	०	०	०	०	५२८
६	१४२	७२८	०	०	१	५	७३३
७	२११	११०८	०	०	८	४४	११५२
८	१५७	८८८	०	०	१३	६६	९५४
९	१०५	५६२	०	०	१८	८४	६४६
जम्मा	१०९९	५८४६	०	०	५९	२८०	६८५२

(स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

३.६ जात जातिगत आधारमा घरपरिवार संख्या र जनसंख्या

यस गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०७९ अनुसार घरधुरीलाई जातजातिगत आधारमा हेर्दा सबैभन्दा बढी घरपरिवार पहाडी क्षेत्रीको रहेको छ । दोस्रोमा पहाडी ठकुरीहरू पर्दछन् भने तेस्रोमा पहाडीहरू पर्दछन् । यस गाउँपालिकामा ब्राह्मणको भने एक घर पनि रहेको छैन । घरपरिवारको जातिगत विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १०: जातजाति अनुसार जनसंख्याको वडागत विवरण

घर परिवार सर्वेक्षण फारम २०८१, जातजाति संख्या				
वडा नं	क्षेत्री	ठकुरी	जनजाति	दलित
वडा नं १	३५०	१३८	३२	१२
वडा नं २	१७	४१	०	४१६
वडा नं ३	२०५	१९९	१०	६०
वडा नं ४	३६२	०	७६	२०३
वडा नं ५	१८७	३४१	०	
वडा नं ६	३७१	२०५	०	१५७
वडा नं ७	७२०	५	११०	३१७
वडा नं ८	६५३	०	५	२९६
वडा नं ९	४९७	०	११	१३८
जम्मा	३०९०	८७८	२४४	१४९८

(स्रोत: तथ्याङ्क विभाग, २०७८, घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

३.७ घरमूलीको विवरण

यस गाउँपालिकाको जनसंख्यालाई लैगिंकताका आधारमा घरमूलीको स्थिति विश्लेषण गर्दा करिब ५५ प्रतिशत घरमूली पुरुष तथा करिब ४५ प्रतिशत घरमूली महिला पाइएको छ ।

३.८ घरको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने ९८ प्रतिशत घरपरिवारमध्ये सम्पूर्णको आफ्नै घर रहेको छ भने केही मानिस होटेल तथा पसल संचालन गर्न भाडाको घरमा बस्ने गरेको पाइन्छ ।

३.९ अपांगताको आधारमा जनसंख्या

यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न खालका अपांगता भएका व्यक्तिहरूमध्ये सबैभन्दा उच्च शारीरिक अपांगता भएकाहरूको संख्या रहेको छ । सबैभन्दा कम बौद्धिक अपांगता भएको रहेको छ । अपांगता सम्बन्धी थप विवरण अशक्तको प्रकारको आधारमा देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११:अशक्त तथा परिचयपत्र प्राप्त सम्बन्धी विवरण(२०८१ मंसिर महिनासम्म)

वडा नं	अशक्तताको प्रकार				जम्मा
	पूर्ण अशक्त क वर्ग	अति अशक्त ख वर्ग	मध्यम अशक्त ग वर्ग	सामान्य अशक्त घ वर्ग	
१	३	४	१४	१	२२
२	१	४	७	०	१२
३	१	४	०	१	६
४	१	११	१०	०	२२
५	०	१	५	०	६
६	०	३	८	२	१३
७	३	९	१०	४	२६
८	२	५	६	५	१८
९	०	६	४	१	११
जम्मा	११	४७	६४	१४	१३६

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जिकरण शाखा)

अध्याय ४: आर्थिक अवस्था

मानिसहरूको आधारभूत आवश्यकता खानेकुराको प्रमुख स्रोत कृषि नै हो । समग्र रूपमा हेर्दा कृषि नै विकासको मेरुदण्ड रहेको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रको विकासका लागि पनि कृषि क्षेत्रको विकासले नै अग्रता लिएको छ । यस गाउँपालिका क्षेत्रका धेरैजसो मानिसहरू कृषि सेवामा संलग्न रहेका छन् । कृषिको प्रचुर विकासविना गाउँपालिका वासिन्दाहरूको जीवनस्तर पनि उन्नतिशील हुन सक्दैन । त्यसैले कृषिको विविधीकरण र वर्तमान कृषि विकासमा प्राविधिक प्रयोग, उन्नत जातका बीउ विजनको प्रयोग साथै उन्नत जातका पशुपालनबाट पनि राम्रो आर्थिकोपार्जन भई जनताहरूको आर्थिक अवस्थामा प्रगति हुने देखिन्छ । यद्यपि कृषिलाई व्यावसायिक रूपमा भन्दा जीवन गुजाराको दृष्टिले मात्र हेर्ने गरेको पाइन्छ । साथै यस क्षेत्रको कृषिजन्य विकासका लागि भौगोलिक अवस्था र माटोको प्रकृतिअनुसार योग्य खेती चयन गरि त्यसलाई बढावा दिनु जरुरी छ ।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक अवस्थालाई हेर्दा यस क्षेत्र भित्रको कृषि, उद्योगधन्दा एवम् जनताहरूको रोजगारी र जीवन निर्वाहको अवस्थालाई केलाउनु पर्ने हुन्छ । यस क्षेत्र उच्च पहाडी तथा हिमाली भेग भएका कारण कृषि र पशुपालन नै यहाँको मुख्य आर्थिक उपार्जनको श्रोत रहेको पाइन्छ । त्यस बाहेक नोकरी गर्नेको संख्या दोश्रोमा रहेको पाइन्छ भने बैदेशिक रोजगारी पनि अर्को विकल्प देखियो । केही संख्यामा भने व्यापार पनि गरेको देखियो । हिमाली भेग भएका कारण भैसी पालन, भेडा पालन, बाखा पालन र मौरीपालनलाई पनि व्यवसायका रूपमा आत्मसात गरेको पाइन्छ ।

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

यस शीर्षक अन्तरगत आर्थिक गतिविधिको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१.१ मुख्य पेशा सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाको घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१ अनुसार यहाँका मानिसले अवलम्बन गरेको पेशालाई वर्गीकरण गर्दा सबैभन्दा बढी कृषि पेशामा छन् भने सबैभन्दा कम हाटेल व्यवसाय गर्ने जनसंख्या रहेका छन् । विभिन्न पेशा अवलम्बन गर्ने जनसंख्याको विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १२: मुख्य पेशाका आधारमा घरपरिवार सम्बन्धी विवरण

वडा नं	मुख्य पेशाको आधारमा घर परिवार					
	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी	उद्योग तथा ब्यापार	ज्याला मजदुरी	बैदेशिक रोजगार	जम्मा
१	८७	६	३	२	३	१०१
२	५५	२	१	२९	८	९५
३	६५	१३	४	३	३	८८
४	९१	११	१३	२	०	११७
५	९४	७	०	०	१	१०२

वडा नं	मुख्य पेशाको आधारमा घर परिवार					
	कृषि तथा पशुपालन	नोकरी	उद्योग तथा व्यापार	ज्याला मजदुरी	बैदेशिक रोजगार	जम्मा
६	९५	७०	२	७३	२	२४२
७	१७३	३१	०	२	१३	२१९
८	१५९	५	३	२	१	१७०
९	११३	३	०	४	३	१२३
जम्मा						

४.१.२ प्रमुख बालिनाली

यस गाउँपालिकाका अधिकांश मानिसहरूको मुख्य पेशा कृषि नै हो । खेतियोग्य जमिन धेरै कम भएको तथा जाडो मौसममा हिउँले ढाक्ने हुनाले उत्पादकत्व भने कम रहेको छ । यस क्षेत्रमा लगाइने मुख्य बालिनालिमा मकै, गहुँ, कादो, फापर, जौ, वा, सिमि तथा अन्य दलहन रहेका छन् । यस बाहेक यहाँका बहुसंख्यक मानिसहरू जडिबुटी संकलन, नोकरी, व्यापार र अन्य व्यवसाय पनि अपनाउँछन् ।

४.१.३ कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था

यस गाउँपालिकामा उत्पादन हुने उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थहरूमा मुख्यतया अल्लो, ढुङ्गा, काठ तथा जडिबुटी पर्दछन् ।

४.१.४ अनुमानित वार्षिक आम्दानी

भौगोलिक बिकटता र यातायातको जटिलता नेपालका यस क्षेत्रको विकासमा अवरोधका रूपमा देखिन्छन् । यसले गर्दा यी भेगको पूर्वाधार निर्माणमा असर परेको छ । यसले गर्दा प्रत्यक्ष र परोक्षरूपमा त्यहाँका जनताले पाउनुपर्ने सुख सुविधा प्राप्त गर्न सकिरहेका हुँदैनन् । यहि नियती यस क्षेत्रका बासिन्दाको पनि छ

तालिका १३: वार्षिक आम्दानीको आधारमा घरपरिवार संख्या

वडा नं	वार्षिक आम्दानी (रु)को आधारमा घरपरिवार संख्या			
	१ लाख सम्म	१ लाख एक रुपैया देखि ३ लाखसम्म	३ लाख १ रुपैया देखि ५ लाखसम्म	५ लाख भन्दा माथि
१	५०	२९	१५	७
२	७५	१३	७	०
३	५०	२५	१०	३
४	९०	१७	९	१
५	६६	२५	११	०
६	४७	१५९	२०	५०
७	१३३	४२	२२	२२

वडा नं	वार्षिक आम्दानी (रु)को आधारमा घरपरिवार संख्या			
	१ लाख सम्म	१ लाख एक रुपैया देखि ३ लाखसम्म	३ लाख १ रुपैया देखि देखि ५ लाखसम्म	५ लाख भन्दा माथि
८	१४४	१९	६	१
९	८९	२१	९	४
जम्मा	६९७	१९१	८९	३८

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

४.१.५ आवास संरचना

यस गाउँपालिकाका जनसंख्याको बसोबास गरेका घरको छानाको आधारमा वर्गीकरण गर्दा माटोको छाना भएका घरहरू सबैभन्दा बढी रहेका छन् । आजकाल बन्ने नयाँ घरहरू भने जस्तापाताको छानो भएका घरहरू बढी बनिरहेको छ र यसको संख्या दोस्रो स्थानमा आउँछ । काठको छाना भएको घरहरू भने सबैभन्दा कम देखिएको छ ।

४.२ कृषि तथा पशु विकास

यस शिर्षकमा कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धी विवरणहरू दिइएको छ ।

४.२.१ सिंचाइ सुविधा सम्बन्धी विवरण

तालिका १४:सिंचाई सुविधा सम्बन्धी विवरण

क्र स	सिंचाई आयोजनाको नाम	सिंचित वडा
१	थारमारे सिंचाई आयोजना राङ्चुरी सिंचाई आयोजना झारुख सिंचाई आयोजना	वडा नं १
२	राङ्चौरीदेखि पलेदुङ्गासम्म सिंचाई आयोजना राङ्चौरीदेखि पलेदुङ्गासम्म सिंचाई आयोजना	वडा नं २
३	हरे कुमौत सिंचाई आयोजना राँगचुरी सिंचाई आयोजना	वडा नं ३
४	साउनी गोठ सिंचाई चोरिला सिंचाई तिलेचुचा सिंचाई	वडा नं ५
५	आरे गैरा सिंचाई आयोजना	वडा नं ६
६	कुलेउटदेखि माथी गाउँ हुदै कोटसम्म सिंचाई आयोजना ठुलो खोलादेखि प्याउचर सम्म सिंचाई आयोजना	वडा नं ७
७	जोगिमारा सिंचाई आयोजना	वडा नं ९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

४.२.२ पशुपन्छी पालनको अवस्था

यस गाउँपालिकामा पशुपन्छी पालनको अवस्था धेरै राम्रो रहेको छ । मुख्यतया गाई, भैंसी, बाखा तथा भेडा पालन गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १५: पशुजन्य उत्पादन सम्बन्धी विवरण

वडा नं	भैंसी	गाई	भेडा बाखा	घोडा खच्चड	कुखुरा हाँस
१	२४	२६८	६६१	५१	१४४
२	२८	१६०	२६१	४८	६४
३	५५	३०१	१०५६	६५	२२५
४	११	३१४	६९६	८७	१७६
५	५६	२३३	१०८२	१०७	५५
६	१५	११४	७८५	५२	१६२
७	६९	५०९	१५५९	१३५	२४५
८	१७	५३५	१४९४	१५४	२६५
९	३	२५९	८६३	१२५	१६५

(स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०८१)

४.२.३ कृषि उत्पादनको आत्मनिर्भरताको अवस्था

यस गाउँपालिका भित्र रहेको कुल घर परिवार मध्ये करिब ९० प्रतिशत घर परिवारलाई आफ्नो उत्पादनले ३ महिना पनि खान नपुग्ने देखियो । खाद्यान्नको समस्या समाधान गर्न नेपाल सरकारले खाद्य संस्थान डिपो मार्फत सहूलियत मुल्यमा चामल तथा दाल जस्ता खाद्यान्न उपलब्ध गराउँदै आएको छ ।

४.२.४ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीरा

यस क्षेत्रमा तरकारी, फलफूल, खाद्यान्न, दलहन तथा नगदे बालीमा उच्च पहाडी क्षेत्रमा देखापर्ने रोग तथा कीराले नकारात्मक रूपले प्रभावित गर्ने गरेको देखिन्छ । जलवायु परिवर्तनसँगै उष्ण हावापानीमा लाग्ने रोग तथा कीराको प्रकोप समेत यस क्षेत्रमा देखिन थालेको छ । यस्ता रोग तथा कीराको विवरण वाली अनुसार देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १६: खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा कीरा सम्बन्धी विवरण

क्र स	तरकारीबालीमा लाग्ने रोग वा किराको नाम	फलफूल खेतीमा लाग्ने रोग वा किराको नाम	खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग वा किराको नाम	दलहन बालीमा लाग्ने रोग वा किराको नाम	नगदे बालीमा लाग्ने बालि वा किराको नाम
१	खपटे कीरा	गवारो	पतेरो	पतेरो	झुसिल कीरा

२	लाही	फुलमा औसा पार्ने कीरा	गवारो	झुसिल कीरा	लाही
३	गवारो	फ्रुट फलाई	फौजी कीरा	फौजी कीरा	खपटे कीरा
४	फट्याङ्ग्रा		फट्याङ्ग्रा	फट्याङ्ग्रा	

(स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०८१ तथा स्थानीयहरुसँगको छलफल)

४.३ पर्यटन विकास

४.३.१ पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

यस गाउँपालिका पन्यावरणीय तथा प्राकृतिक पर्यटकीय दृष्टिकोणका हिसावले धनी छ । यस गाउँपालिकामा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकीय सम्भावना बोकेका स्थलहरू, भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ । प्रसिद्ध स्थलको रूपमा चिनिने मुङ्केचुला तिर्थस्थल तथा जुम्लाबाट जगदुल्ला गाउँपालिका हुदै पैदल मार्ग भएर पर्यटकीय स्थलको रूपमा चिनिने सुपाकुना गुफा यसै गाउँपालिकामा हुने भएकोले यो क्षेत्र पर्यटकिय हिसाबले महत्वपूर्ण रहेको छ ।

तालिका १७:गाउँपालिका भित्रको वडागत पर्यटकीय स्थलको विवरण

क्र स	स्थलको नाम	वडा नं
१	मुङ्केचुला तिर्थस्थल	वडा नं १ देखि ७ सम्म
२	राश्री मन्दिर	वडा नं २
३	नौलो मन्दिर र कालिका मन्दिर	वडा नं ३
४	सुर महादेव मन्दिर स्वाकोटी मन्दिर मष्ट मन्दिर जगनाथ मन्दिर नौलो मन्दिर पातिहालना पर्यटक मार्ग	वडा नं ५
५	नन्दचुली हिमाल र माचवन पाटन तथा तिर्थस्थल सेपाने तिर्थस्थल	वडा नं ७
६	सुपाकुना गुफा	वडा नं ८
७	नन्दचुली हिमाल	वडा नं ९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

४.३.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टसम्बन्धी विवरण

यस क्षेत्रमा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूलाई सुविधा प्रदान गर्ने उद्देश्यले खोलिएका होटल र रेष्टुरेन्ट धेरै नभएपनि केही हाटेल नर्कु तथा ईलमा व्यवसायिक रूपमा सञ्चालनमा रहेका छन् ।

४.४ बैंक तथा गाउँपालिका स्तरिय वित्तीय संस्थाको विवरण

यस गाउँपालिका भित्र राष्ट्रिय बाणिज्य बैंकको स्थापना वि.स २०७६ साल देखि नै रहेको हुदाँ यस गाउँपालिका अन्तर्गतका अधिकांश व्यक्तिहरूको बैंकमा खाता खोली बैंकबाट लाभान्वित रहेको छ । त्यसैगरी केहि व्यक्तिहरूले आर्थिक कारोबार सहकारी मार्फत गरेको पनि देखियो । बैंक तथा सहकारी सम्बन्धी थप विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १८: बैंक तथा सहकारीको विवरण

क्र स	बैंक तथा सहकारी	ठेगाना
१	श्रीदेवि बहुउदेशिय कृषि सहकारी संस्था लि	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०१,डोल्पा
२	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०४,डोल्पा
३	कस्तुरी सहकारी संस्था लि	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०६,डोल्पा
४	लालिगुरास सहकारी संस्था लि	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०८,डोल्पा
५	दलित सहकारी संस्था	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०९,डोल्पा
६	कासन साना किसान महिला सहकारी संस्था	मुङ्केचुला गाउँपालिका १ देखि ९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

साथै वडा स्तरिय महिला समुह तथा सहकारी यस गाउँपालिका भित्र क्रियाशिल रहेको पाइएको छ । वडा स्तरिय महिला समुह तथा सहकारी सम्बन्धी थप विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका १९: वडा स्तरीय महिला समुह तथा सहकारी

क्र.स.	महिला समुह तथा सहकारी	ठेगाना
१	<ul style="list-style-type: none"> कस्तुरी महिला आमा समुह हल्लासिके महिला आमा समुह सयपत्री महिला कृषक महिला समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०१,डोल्पा
२	<ul style="list-style-type: none"> नमुना कृषक आमा समुह लालिगुरास आमा समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०२,डोल्पा
३	<ul style="list-style-type: none"> श्री महादेव कृषि तथा महिला पशुपालन समुह हजारी महिला समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०३,डोल्पा
४	<ul style="list-style-type: none"> फुलवारी महिला समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०५,डोल्पा

क्र.स.	महिला समुह तथा सहकारी	ठेगाना
	<ul style="list-style-type: none"> कैलाश महिला समुह हरियाली नागरिक सचेतना केन्द्र महिला समुह 	
५	<ul style="list-style-type: none"> सागवारी आमा समुह मष्टदेवि आमा समुह सिर्जनशिल आमा समुह बेरोजगार कृषि समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०६,डोल्पा
६	<ul style="list-style-type: none"> हरियाली कृषक महिला समुह देउति कृषक महिला समुह नौदारी कृषक महिला समुह दलित कृषक महिला समुह नवप्रगतिशिल कृषक महिला समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०७,डोल्पा
७	<ul style="list-style-type: none"> झाङ्ग्रे कृषि समुह सुन्दरी महिला कृषि समुह जुम्लेसल्ली महिला कृषि समुह भाईटोल कृषि समुह 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०८,डोल्पा
८	<ul style="list-style-type: none"> डोल्पाली कृषि नर्सरी तथा जडिवुटी कृषक समुह दलित सहकारी 	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०९,डोल्पा

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

गाउँपालिकाले बाखापालनका लागी व्यवसाहीक महिला समिति बनाएर आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा अनुदान कार्यक्रम अनतरगत उन्नत जातको बाखा वितरण गरेको थियो । यस सम्बन्धी थप विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका २०: व्यवसायिक महिला समिति

सि नं	महिला समिति	ठेगाना	उदेश्य
१	मष्टा भवानी सामुदायिक संस्था	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०३,डोल्पा	नैनी उत्पादन वितरण
२	महिला आमा समुह	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०८,डोल्पा	महिलाहरुको हक अधिकारको लागि लड्ने

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

४.५ खनिज तथा खानी सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा खनिज तथा खानी उपलब्धताको सन्दर्भमा विश्लेषण गर्दा धेरै मात्रामा ढुङ्गा खानी रहेको छ ।

अध्याय ५:समाजिक अवस्था

५.१. शैक्षिक संस्था सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा कक्षा १ देखि ८ सम्म सञ्चालित आधारभूत विद्यालय ४ वटा रहेका छन् र १०+२ सम्म संचालन हुने ३ वटा माध्यमिक विद्यालयहरू रहेका छन् । यस सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका २२: शैक्षिक संस्थाको विवरण

क्र स	विद्यालयको वर्गिकरण	वडा नं	संख्या	कैफियत
१	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	१	२	कक्षा १ देखि ५ सम्म
२	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	२	१	
३	माध्यमिक विद्यालय(कक्षा ९ देखि १२ सम्म)	२	१	
४	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	३	१	कक्षा १ देखि ५ सम्म
५	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	४	१	
६	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	५	१	
७	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	६	१	
८	माध्यमिक विद्यालय(कक्षा ९ देखि १२ सम्म)	६	१	
९	आधारभूत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	७	१	

१०	माध्यमिक विद्यालय(कक्षा ९ देखि १२ सम्म)	७	१	
११	आधारभुत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	८	१	कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्म
१२	आधारभुत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	८	१	
१३	आधारभुत विद्यालय(कक्षा १ देखि ८ सम्म)	९	१	
जम्मा			१४	

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

५.१.२ शिक्षक सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका कुल १७ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा कुल ११७ जना शिक्षक ८० जना र शिक्षिका ३७ जना कार्यरत रहेका छन् । विद्यालय अनुसार कार्यरत शिक्षक, शिक्षिका तथा सेवाको प्रकार सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका २३: कार्यरत शिक्षकहरूको विवरण

क्र स	विद्यालयको नाम	ठेगाना	शिक्षकको विवरण		सेवा प्रकार		
			शिक्षक	शिक्षिका	स्थायी	राहत	करार
१	सुर्योदय आ वि	वडा नं १	३	३	६	०	०
२	नवज्योति आ वि	वडा नं १	२	१	२	०	१
३	कालिका साधारण तथा प्राविधिक विद्यालय	वडा नं २	१६	३	१२	०	७
४	नवज्योति आ वि	वडा नं ३	३	१	३	०	२
५	श्री भैरव आ वि	वडा नं ३	१	२	२	०	१
६	श्री भानु आ वि	वडा नं ४	५	३	५	२	१
७	डाफे आ वि	वडा नं ५	६	३	३	०	६
८	मालिका मा वि	वडा नं ६	१४	३	१०	१	६
९	महादेव आ वि	वडा नं ६	०	१	०	०	१
१०	श्री सिटिजन बाल विकास केन्द्र	वडा नं ७	१	०	०	०	१
११	श्री अन्नपूर्ण मा वि	वडा नं ७	१२	५	१०	०	७

१२	श्री रारा आ वि	वडा नं ८	७	४	२	६	३
१३	श्री कैलाश आ वि	वडा नं ८	३	१	१	१	१
१४	श्री चन्दननाथ आ वि	वडा नं ९	७	४	२	२	७
१५	हिमालयन बालविकास केन्द्र	वडा नं ९	०	१	०	०	१
१६	प्रतापटोल बालविकास केन्द्र	वडा नं ३	०	१	०	०	१
१७	मष्ट भवानी बालविकास केन्द्र	वडा नं ६	०	१	०	०	१
कुल जम्मा			८०	३७	५८	१२	४७

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद विकास शाखा, २०८१)

५.१.३ बार्षिक विद्यार्थी भर्नादर

यस गाउँपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यालय अनुसारको खुद भर्ना दर र कुल भर्नादर आर्थिक वर्ष अनुसार देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २४:बार्षिक विद्यार्थी भर्नादर

क्र स	विद्यालयको नाम	२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१	
		खुद	कुल	खुद	कुल	खुद	कुल	खुद	कुल
१	सुर्योदय आ वि	८०	८५	८५	९०	८७	९३	९०	९७
२	नवज्योति आ वि	७७.५	११५.६०	६६.६	१०५.४०	७०.५०	११८.१०	६६	१०३.३
३	कालिका साधारण तथा प्राविधिक विद्यालय	८५.१७	११९.१०	८८.४५	११५.४७	९०.८८	११०.२६	९५.३४	१०५.५५
४	नवज्योति आ वि - ३	९०	१००	९२	१००	९३	१००	९४	१००
५	श्री भैरव आ वि	२८	३१	३१	३४	२९	३१	३०	३३
६	श्री भानु आ वि	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००	१००
७	डाफे आ वि	७९	१२५	८२	१३१	८०	१५१	८६	१६२
८	मालिका मा वि	८५	१९०	८८	२०३	७५	१८५	८८	१९५
९	महादेव आ वि	५		७		४		९	
१०	श्री सिटिजन बाल विकास केन्द्र	१७		२५		२८		३१	
११	श्री अन्नपूर्ण मा वि	६३.५	७०	७१.५७	७५.७८	६५.८८	७०.५८	८८.४६	९०.७६
१२	श्री रारा आ वि	८५	१३५	८८	१४०	८०	१२०	९०	१९५
१३	श्री कैलाश आ वि	१६		१७		२७		२४	
१४	श्री चन्दननाथ आ वि	८०	१०९	८५	११५	८२	११२	८६	११७
१५	हिमालयन बाल विकास केन्द्र	७		५		४		८	

क्र स	विद्यालयको नाम	२०७७/७८		२०७८/७९		२०७९/८०		२०८०/८१	
		खुद	कुल	खुद	कुल	खुद	कुल	खुद	कुल
१६	प्रतापटोल बालविकास केन्द्र	१०		९		१०		१२	
१७	मष्ट भवानी बालविकास केन्द्र	१०		८		९		१२	

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद विकास शाखा, २०८१)

५.१.४ विद्यालयमा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूको तहगत विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यालयमा २०८१, मंसिर महिनासम्म अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूको संख्या विद्यालय तथा तह अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २५: अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूको तहगत विवरण

क्र स	विद्यालयको नाम	शैक्षिक तह अनुसार विद्यार्थी संख्या					जम्मा
		ई सि डी	कक्षा १ देखि ५ सम्म	कक्षा ६ देखि ८ सम्म	कक्षा ९ र १०	कक्षा ११ र १२	
१	सुर्योदय आ वि	१५	८०				९५
२	नवज्योति आ वि	४४	८३				१३७
३	कालिका साधारण तथा प्राविधिक विद्यालय	१७	३०	१२९	१२३	१७०	४६९
४	नवज्योति आ वि - ३	२	२७	०	०	०	२९
५	श्री भैरव आ वि	१७	१७	०	०	०	३४
६	श्री भानु आ वि	३०	८५	३५			१५०
७	डाफे आ वि	२८	८९	२७	०	०	१४४
८	मालिका मा वि	१७	१०७	८२	६८	५८	३३२

क्र स	विद्यालयको नाम	शैक्षिक तह अनुसार विद्यार्थी संख्या					जम्मा
		ई सि डी	कक्षा १ देखि ५ सम्म	कक्षा ६ देखि कक्षा ८ सम्म	कक्षा ९ र १०	कक्षा ११ र १२	
९	महादेव आ वि	९	०	०	०	०	९
१०	श्री सिटिजन बाल विकास केन्द्र	३१					३१
११	श्री अन्नपूर्ण मा वि	२९	१११	८९	७९	८२	३८०
१२	श्री रारा आ वि	१६	१००	९५	०	०	२११
१३	श्री कैलाश आ वि	१३	२१	०	०	०	३४
१४	श्री चन्दननाथ आ वि	३१	६४	५४	०	०	१४९
१५	हिमालयन बालविकास केन्द्र	८					८
जम्मा							

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको शिक्षा युवा तथा खेलकुद विकास शाखा, २०८१)

५.२ स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण

५.२.१ स्वास्थ्य संस्था) आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र र स्वास्थ्य चौकीको विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सञ्चालन सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: २६ स्वास्थ्य संस्थाको नाम

सि नं	स्वास्थ्य संस्थको नाम	ठेगाना	वर्गिकरण
१	स्वास्थ्य सेवा शाखा	मुङ्केचुला गा पा - ६	गाउँपालिकाको शाखा
२	आधारभुत स्वास्थ्य ईकाइ केन्द्र	मुङ्केचुला गा पा - १	वडा स्तरीय
३	कालिका स्वास्थ्य इकाई केन्द्र	मुङ्केचुला गा पा - २	वडा स्तरीय
४	बर्थिङ्ग सेन्टर	मुङ्केचुला गा पा - २	गाउँपालिका स्तरीय
५	कालिका स्वास्थ्य चौकी	मुङ्केचुला गा पा - २	गाउँपालिका स्तरीय
६	आधारभुत स्वास्थ्य इकाई केन्द्र	मुङ्केचुला गा पा - ३	वडा स्तरीय
७	कालिका फेमिली हस्पिटल	मुङ्केचुला गा पा - ३	प्राइभेट
८	राजीकुम्दा स्वास्थ्य चौकी	मुङ्केचुला गा पा - ४	गाउँपालिका स्तरीय
९	सुर आधारभुत स्वास्थ्य इकाइ	मुङ्केचुला गा पा - ५	वडा स्तरीय
१०	नर्कु आधारभुत स्वास्थ्य इकाई	मुङ्केचुला गा पा - ६	वडा स्तरीय
११	सर्मी स्वास्थ्य चौकी	मुङ्केचुला गा पा - ७	गाउँपालिका स्तरीय
१२	ओक्ट आधारभुत स्वास्थ्य इकाई	मुङ्केचुला गा पा - ८	वडा स्तरीय
१३	सामुदायिक स्वास्थ्य सेवा इकाई,गाडापारी	मुङ्केचुला गा पा - ८	वडा स्तरीय
१४	होर्त आधारभुत स्वास्थ्य इकाई	मुङ्केचुला गा पा - ९	वडा स्तरीय

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(स्वास्थ्य सेवा शाखा), डोल्पा, २०८१)

५.२.२ स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध तथा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा अन्य कर्मचारीको विवरण ।

तालिका: २७ स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत जनशक्तिको विवरण

सि नं	कार्यरत कर्मचारीको पद	कर्मचारीको दरवन्दी	पदपुर्ति भएको कर्मचारी संख्या		
			स्थायी	करार	जम्मा
१	जन स्वास्थ्य निरीक्षक(अधिकृत छैठौं)	१	१	०	१
२	हे अ(अधिकृत छैठौं)	१	१	०	१
३	सि अ हे व(अधिकृत छैठौं)	२	२	०	३
४	सि अ हे व(सहायक पाचौं)	२	२	०	२
५	ल्याव टेक्सिसियन	१	०	१	१
६	अ हे व	६	०	६	६
७	अ न मी	९	१	८	९
८	का स	८	०	८	८
९	कुचिकार	४	०	४	४

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(स्वास्थ्य सेवा शाखा), डोल्पा, २०८१)

५.२.३ सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धि विवरण

चेतनाको विकास तथा तथा बर्थिङ सेन्टरको निर्माणको कारणले यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित प्रसुति गराउने महिलाको संख्या बढिरहेको देखिन्छ । सो सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत तालिकामा देखाएको छ ।

तालिका: २८ स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित प्रसुति गराउने महिलाको विवरण

कार्य विवरण	आर्थिक वर्ष			
	२०७७।०७८	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।८१
स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित प्रसुति गराउने महिलाको संख्या	७२	९६	८४	७२

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(स्वास्थ्य सेवा शाखा), डोल्पा, २०८१)

५.२.४ संचालनमा रहेको र पुरा भएको स्वास्थ्य सम्बन्धि योजनाहरु

यस गाउँपालिकाले विभिन्न गैह्र सरकारी संस्था तथा गाउँपालिकाको बजेट लगानी गरेका संचालन गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धी योजना तथा स्वास्थ्य शिविर संचालन सम्बन्धी विवरण निम्न रहेका छन् ।

तालिका: २९ स्वास्थ्य सम्बन्धी योजना तथा स्वास्थ्य शिविर संचालन सम्बन्धी विवरण

सि नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	योजनाको नाम	आर्थिक वर्ष			
			२०७७।०७८	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।८१
१	सर्मी इल कालिका	खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा	९ वटै वडा			
२	सर्मी इल कालिका	पूर्ण खोप गाउँपालिका घोषणा		९ वटै वडा		
३	सर्मी इल कालिका	ईम्प्लान्ट शिविर संचालन	१	१	१	१
४	सर्मी इल कालिका	स्वास्थ्य शिविर संचालन	१	१	१	१
५	ईल हेपो	ल्याप सेवा	१	१	१	१

(स्रोत: मुड्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(स्वास्थ्य सेवा शाखा), डोल्पा, २०८१)

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

५.३.१ खानेपानीको विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका कुल घरपरिवारमध्ये सबै घरपरिवारले पाइपलाइन मार्फत वितरण गरेको सार्वजनिक धाराको साथै एब घर एक धाराको पानी उपयोग गर्दछन् । प्रत्येक ब्यक्तिको घरमा धारा नपुगे पनि ३/४ घर धुरीलाई एउटा धारा भने सबै घरपरिवारमा पुगेको देखिन्छ ।

५.३.२ शौचालय प्रयोगको अवस्था

शौचालयको प्रयोगको अवस्थालाई हेर्दा करिब ८० प्रतिशत घरपरिवारमा फलस भएको शौचालय र करिब २० प्रतिशत घरपरिवारमा सामान्य खालको शौचालय रहेको छ । चेतनामा आएको सुधार तथासरसफाई सम्बन्धी ज्ञानको कारणले शौचालय विनाको घर भने देखिएन ।

५.४ युवा तथा खेलकुद र मनोरञ्जन

५.४.१ खेलमैदान, पार्क, पिकनिक स्थल तथा मनोरन्जनस्थल सम्बन्धी विवरण

यी स्थलहरूको विवरण र ठेगाना देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ३० खेल मैदान तथा मनोरञ्जन सम्बन्धी विवरण

सि नं	खेलमैदान	ठेगाना	पिकनिक स्थल	ठेगाना	भ्यू टावर	ठेगाना	पार्क	ठेगाना
१	व्याडमिन्टन कोट	मुङ्केचुला ३	पातिहाल्ना	वडा नं १, २, ३ र ६ को सिमाना			सुपाकुना गुफा	मुङ्केचुला ०८
२	गौरीशंकर खोला	मुङ्केचुला ६	रम्फु नेटा	मुङ्केचुला ७				
३	लहंग रंगशाला	मुङ्केचुला ०७	मुरिकोट चौर	मुङ्केचुला ०८				
४	अन्नपुर्ण मा वि	मुङ्केचुला ०७	सुपाकुना गुफा	मुङ्केचुला ०८				
५	लामाचौर खेल मैदान	मुङ्केचुला ०८	भाब्रेको चौर	मुङ्केचुला ०९				
६	घट्टेखोला खेल मैदान	मुङ्केचुला ०९						

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

५.४.२ क्लब सम्बन्धी विवरण

गाउँपालिकाभित्र कुल ४ वटा बाल क्लबहरू क्रियाशिल छन् भने एउटा युवा क्लबहरू पनि रहेको छ। यस्ता क्लबहरूले खेलकुद तथा सामाजिक गतिविधिहरूमा संलग्न रहेका छन् । ती युवा क्लब तथा बाल क्लबहरू सम्बन्धी विवरणलाई विस्तृत रूपमा देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: ३१ बाल क्लब सम्बन्धी विवरण

क्र स	क्लबको नाम	ठेगाना
१	जनचेतना बाल क्लब	मुङ्केचुला -०२
२	सहनशिल बाल क्लब	मुङ्केचुला-०३
३	अशल शासन युवा क्लब	मुङ्केचुला-०६
४	अन्नपूर्ण बाल क्लब	मुङ्केचुला-०७
५	लालिगुरास बाल क्लब	मुङ्केचुला-०८
६	हिमालयन जनचेतना युवा क्लब	मुङ्केचुला -०९
७	रेड पाण्डा युवा क्लब	मुङ्केचुला -०५

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

अध्याय ६: वन तथा वातावरणीय

यस अध्यायमा वन तथा वातावरण, जैविक विविधता, जलवायु परिवर्तन, विपद व्यवस्थापन जस्ता विषय र क्षेत्र समावेश गरिएको छ । स्वच्छ र हरियालीयुक्त बासस्थान आज सबैको आवश्यकता हो । जुन यस क्षेत्रलाई प्रकृतिले नै बरदान स्वरूप दिएको छ । हिमालको स्वच्छता र जंगलको हरियालीयुक्त स्वस्थ हावा स्वतः स्फुर्त रूपमा नै यहाँका बासिन्दाले प्राप्त गर्दछन् । यस गाउँपालिका पर्यावरणीय रूपमा निकै उत्कृष्ट देखिन्छ ।

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

६.१.१ वन क्षेत्र र प्रकारसम्बन्धी विवरण

गाउँपालिका क्षेत्रको करीव ६५ प्रतिशत क्षेत्र सामुदायिक वन भित्र पर्दछ । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा विभिन्न मध्यवर्ति क्षेत्र वन उपभोक्ता समिति रहेका छन् ।

वनको वर्गिकरण :

यस गाउँपालिकाको वनलाई उचाई तथा हावापानी र यहाँ पाइने प्रमुख वनस्पति/रुख प्रजातिका आधारमा देहाय बमोजिम वर्गिकरण गरिएको छ :

(क) उचाई तथा हावापानीको आधारमा वनको वर्गिकरण:

(१) उपोष्ण खोटे सल्लाको वन (Sub-Tropical coniferous Forest):

लगभग ५००० देखि ५५०० फिटको उचाई भेरी नदी तटिय क्षेत्रहरू आसपास सामान्यतया दक्षिणी तथा दक्षिण-पूर्वी मोहडामा Lower Dolpa क्षेत्रमा यस प्रकारको वन पाइन्छ । तर यस प्रकारको वन ज्यादै कम क्षेत्रमा पाइन्छ । अन्य प्रजातिहरूमा काकडसिंगी, मलाती आदि पाइन्छन् ।

(२) तल्लो समशीतोष्ण वन (Lower Temperate Forest):

समुन्द्री सतहबाट लगभग ३००० फिट देखि ८००० फिट सम्मको उचाईमा यस किसिमको वन पाइन्छ । यस वनक्षेत्रमा पाइने प्रमुख प्रजातिहरूमा गोब्रसल्लो (*Pinus wallichiana*), ठिगुरे सल्लो (*Abies pindrow*), धुपी (*Juniperus spp*), देवदार (*Cedrus deodara*), झुलेसल्लो, भोजपत्र (*Betula utilis*), लाली गुराँस (*Rhododendron arboreum*), खस्यू (*Quercus semecarpifolia*), खोल्सा खोल्सी तथा ओसिलो भागमा भोटे पिपल (*Populus ciliata*) आदि पर्दछन् ।

(३) उच्च समशीतोष्ण वन (Upper Temperate Forest):

समुन्द्री सतहबाट ८००० फिट देखि १२००० फिटसम्मको उचाईमा यस प्रकारको वन पाइन्छ । यस वनमा पाइने प्रमुख प्रजातिहरूमा धुपी, गोबेर सल्लो, ठिगुरे सल्लो, भोजपत्र, एसर प्रजाति, ओखर, गाबे सल्लो र यससँग पाइने अन्य एस्सोसियेट प्रजातिहरू जस्तै *Abies pindrow*, *Picea smithiana*, *Tsuga dumosa*, *Taxus baccata* आदि हुन ।

(४) हिमाली वन

यो वन १२००० फिट भन्दा माथिको उचाईमा पाइन्छ । यस क्षेत्रमा प्रायः हिउँ जमिरहने हुनाले होचो, काँडेदार, बांगोटिगो किसिमका प्रजातिहरू, होचो गुराँस प्रजातिहरू पाइन्छन् ।

(ख) प्रजातिका आधारमा वनको वर्गीकरण :

(१) कोणधारी वन (Coniferous Forest):

यस किसिमको वनमा मुख्यतया: खोटेसल्लो, गोबेरसल्लो, झुलेसल्लो, ठिगुरे सल्लो, देवदार, धुपीसल्लो आदि प्रजातिहरू पर्दछन् ।

(२) मिश्रित वन (Mixed Broad leaved and conifer Forest):

यस किसिमको वनमा चौडापाते र कोणधारी प्रजातिको मिश्रित वन जंगल पाइन्छ । यस प्रकारको वनमा पाइने प्रमुख प्रजातिहरूमा गोबेरसल्लो झुलेसल्लो, लाली गुराँस, खस्रू, फिरफिरे, आखे, बाँझ आदि पाइन्छन् ।

(३) कडा काठको वन (Hardwood Forest):

यस किसिमको वन यस जिल्लामा धेरै कम पाइन्छ । यस प्रकारको वनमा पाइने प्रमुख प्रजातिहरूमा आखे र, खस्रू, बाँझ, जैतुन (लोटी) आदि पर्दछन् ।

६.१.२ मध्यवर्ति क्षेत्र

यस डोल्पा जिल्ला अन्तर्गत वि.सं २०५५ सालमा १,३४९ वर्ग कि.मि. समेटेर वरिपरिको भू-भागलाई मध्यवर्ति क्षेत्र घोषणा गरियो । नेपालको पश्चिमी दुर्गम हिमालपार क्षेत्रमा रहेको हुनाले तिब्बती वातावरणमा पाइने प्राकृतिक सम्पदा पाइन्छ । यहाँ तल्लो हिमाली क्षेत्र देखी लिएर उच्च हिमाली र हिमालपारि तिब्बती भूमिसम्मको हिउँ चितुवा, तिब्बती खरायो, चिर, तिब्बती गधा, नाउर लगायत हिमाली क्षेत्रमा पाइने वन्यजन्तु पाइन्छन् । यस गाउँपालिका अन्तर्गतका सामुदायिक वनमा रेड

पाण्डा, डाँफे, मुनाल, चिर लगायत २०० प्रजातिका पंक्षीहरू, ६ प्रजातिका सरिसृप र ३२ प्रजातिका पुतलीले जैविक विविधतालाई अझ धनि बनाएको छ ।

६.१.३ सामुदायिक वन तथा मध्यवर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति

यस गाउँपालिकामा रहेका सामुदायिक वन तथा मध्यवर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति सम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ३२ सामुदायिक वन तथा मध्यवर्ति क्षेत्र उपभोक्ता समिति

क्र स	वनको नाम	वनको किसिम	वडा नं
१	लेकाली सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०१
२	सुर्यमुखि सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०२
३	लेकाली सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०३
४	टिकाविर सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०४
५	सुर सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०५
६	कस्तुरी सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०५
७	नौदारी सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०७
८	कालिका सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०८
९	नावुढुङ्गा सामुदायिक वन	सामुदायिक वन	मुङ्केचुला-०९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

६.२ जलस्रोत तथा जलाधर क्षेत्र

यस गाउँपालिकाभित्र बाह्रै महिना बहने नदी तथा खोलाहरू रहेका छन् । जलस्रोतको उपयोग घट्ट, सिंचाइ, विद्युत् उत्पादन तथा खानेपानीका लागि हुने गरेको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ३३ जलस्रोत तथा जलाधार सम्बन्धी विवरण

क्र स	खोलाको नाम	वडा नं
१	काशिल खोला	मुङ्केचुला-१, २, ३
२	पिपिन्यारी खोला	मुङ्केचुला-०२
३	रिडिङ्ग पानी खोला	मुङ्केचुला-०३
४	चिन्ता खोला	मुङ्केचुला-०४
५	होपु खोला	मुङ्केचुला-०४

क्र स	खोलाको नाम	वडा नं
६	फेदी खोला	मुङ्केचुला-०४
७	घाटे खोला	मुङ्केचुला-०५
८	भेरी नदी	मुङ्केचुला-०५
९	गवाद गवादे खोला	मुङ्केचुला-०५
१०	गणेश खोला	मुङ्केचुला-०६
११	कालापानी खोला	मुङ्केचुला-०७
१२	मालीगाड नुनेगाड खोला	मुङ्केचुला-७,८,९
१३	सिल खोला	मुङ्केचुला-८ र ९
१४	जिमिचौर खोला	मुङ्केचुला-०८
१५	घुम्चु खोला	मुङ्केचुला-०८
१६	महादेव खोला	मुङ्केचुला-०८
१७	खारगार्ड खोला	मुङ्केचुला-०८

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको वडा कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

६.३ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

यस शीर्षक अन्तर्गत गाउँपालिका अन्तर्गतको क्षेत्रमा पाइने वनस्पति, जङ्गली जनावर, पशुपन्छी तथा जडिबुटी सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएका छन् ।

६.३.१ वनस्पति

जैविक विविधताको दृष्टिकोणले धनी यस गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारका हिमाली तथा अन्य वनस्पतिहरू पाइन्छन् । जसलाई तालिका प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: ३४ गाउँपालिकाको क्षेत्रमा पाईने मुख्य वनस्पति सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१	सल्ला	Pinus wallichiana
२	लालीगुराँस	Rhododendron arboreum
३	चिमाल	Rhododendron maximum
४	खसु	Quercus semecarpifolia
५	वैश	Salix spp.
६	झुला	
७	ढटेला	Prinsepia utilis
८	स्याऊ	Malus domestica
९	पिपल	Ficus religiosa

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१०	चुम्ली	
११	मेल	Pyrus pashia
१२	गुयली	
१३	भोजपत्र	Betula utilis
१४	ओखर	Juglans regia
१५	धुपी	Juniperus spp.
१६	भालुफूल	

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल, २०८१)

६.३.२ जडीबुटी सम्बन्धी विवरण

भौगोलिक अवस्थामा भएको विविधताका कारण यो गाउँपालिका जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावारमा धनी छ । यहाँ प्रशस्त मात्रामा जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावारहरू पाइने र तिनीहरू अधिकांश High Value low Volume अन्तर्गत पर्दछन् । यसर्थ पनि यो गाउँपालिका Herbal Zone को रूपमा परिचित छ । यहाँ पाइने प्रमुख जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

तालिका: ३५ गाउँपालिका क्षेत्रमा पाईने मुख्य जडिबुटी सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१	जटामसी	Nardostachys grindiflora
२	कुटकी	Neo-picrorhiza scrophulariiflora
३	बोजो	Acorus calamus
४	सतुवा	Paris polyphylla
५	पदमचाल	Rheum austral
६	पाँच औले	Dactylorhiza hatagirea
७	सेतो चिनी	
८	पाखनवेद	Bergenia ciliate
९	अतिस	Aconitum heterophyllum
१०	भुतकेश	Selinum tenuifolium
११	वन लसुन	Allium ursinum
१२	गुच्ची च्याउ	Morchella conica
१३	सेतो चिनी	
१४	चिराइतो	Swertia chirayita
१५	लौठ सल्ला	Taxus baccata
१६	चुश्रो	Berberis aristata
१७	धुप जरी	Canarium strictum
१८	पुदिना	Mentha arvensis

१९	बिष जरा	Aconitum spicatum
२०	हात्तीजरा	Cistus ladanifer
२१	यासागुम्वा	Cordyceps sinensis
२२	खिराउलो	Polygonatum cirrhifolium
२३	निनयजरी	Aerva lanata
२४	वायोजरी	Tenacetun dolichophyllum
२५	सिलाजित	Organic exudate
२६	कालादाना	Eulophia spp.
२७	टिमु	Zanthoxylum armatum
२८	निगालो	Arundinaria falcate
२९	कुरीलो	Asparagus racemosus
३०	नागबेली	Lycopodium clavatum
३१	सुनपाति	Rhododendron anthopogon

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल, २०८१)

६.३.३ जनावर

यस गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारका हिमाली तथा अन्य वन्यजन्तुहरू पाइन्छन् । जसलाई तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: ३६ गाउँपालिका क्षेत्रमा पाईने मुख्य वन्यजन्तु सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१	रेड पाण्डा	Ailurus fulgens
२	चितुवा	Panthera pardus
३	हिमाली कालो भालु	Ursus thibetanus
४	धवाँसे चितुवा	Unica unica
५	हिउँ चितुवा	Panthera uncia
६	ब्वाँसो	Canis lupus
७	रतुवा मृग	Muntiacus mунjak
८	कस्तुरी मृग	Moschus crysogaster
९	घोरल	Nemorhaedus goral
१०	नाउर	Ovis ammon
११	झारल	Hemitragus jemlahicus
१२	दुम्सी	Hytrix indica
१३	बाँदर	Macaca mullata
१४	लङ्कुर	Presbytis entellus

१५	स्याल	Canis aureus
१६	फ्याउरो	Vulpes montana
१७	बँदेल	Sus scrofa
१८	चमेरो	Pteropus spp.
१९	मलसाप्रो	Martes flavugulia

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल , २०८१)

६.३.४ चराचुरुङ्गी

यस गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख चराचुरुङ्गीहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

तालिका: ३७ गाउँपालिका क्षेत्रमा पाइने मुख्य चराचुरुङ्गी सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१	कालो चिल	Milvus migans
२	सेतो गिद्ध	Neophron percnopterus
३	डाँफे	Lophophorus impejanus
४	मुनाल	Tragopan satyra
५	कालिज	Lophura leucomelana
६	चिर	Catreus wallichii
७	च्याखुरा	Lophophorus impejanus
८	न्याउरी	Megalaima virens
९	तित्रा	Francolinus francolinus
१०	फिष्टे चरा	Orthotomus sutorius
११	थोप्ले ढुकुर	Streptopelia chinensis
१२	जुरेली	Pycnonotus leucogenys
१३	हुचिल	Bubo bubo
१४	कोइली	Lophophorus impejanus
१५	काग	Corvus macrohynchos
१६	ढुकुर	Strptopelia senegalensis

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल , २०८१)

६.३.५ सरीसृप तथा उभयचर

यस गाउँपालिकामा पाइने सरीसृप तथा उभयचर प्राणीहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

तालिका: ३८ गाउँपालिका क्षेत्रमा पाईने मुख्य सरीसृप तथा उभयचर प्राणी सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम
१	हिमाली हरियो सर्प (Himalayan Pit Viper)
२	हिमाली चट्टाने छेपारो
३	भ्यागुतो
४	गंगटो

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल , २०८१)

६.३.६ अन्य जीवजन्तु

यस गाउँपालिकामा पाइने प्रमुख अन्य जीवजन्तुहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

तालिका: ३९ गाउँपालिका क्षेत्रमा पाईने मुख्य अन्य जिवजन्तु सम्बन्धी विवरण

सि नं	नेपाली नाम	Scientific Name
१	भिर मौरी	Apis dorsata
२	सेतो पुतलि	Peiris brassica
३	अरिङ्गाल	Julus sps.

(स्रोत: स्थलगत सर्भेक्षण तथा स्थानियसँगको छलफल , २०८१)

६.४ चरन क्षेत्र

गाउँपालिकामा रहेका चरन क्षेत्रको नाम स्थान, चरन व्यवस्थापनसम्बन्धी विवरण वडागत रूपमा देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ४० गाउँपालिका क्षेत्रमा पाईने मुख्य चरण क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

सि नं	चरण क्षेत्रको नाम	ठेगाना
१	भुलवार, फुका, भुजौरि, तितापानी, खुपलौखा, प्यारी लेख	मुड्केचुला गाउँपालिका-०१
२	घोरलोटे, भुज्यौरी, सागवारी, बाफिया, बैसोनी, मुदुवा, जुम्ले खोली, प्यारी धुईरो, थागना, पोङ्ग्रेनी, डिलपानी	मुड्केचुला गाउँपालिका-०२
३	घोरलोटे, भुज्यौरी, सागवारी, बाफिया, बैसोनी, मुदुवा, जुम्ले खोली, प्यारी धुईरो, थागना, पोङ्ग्रेनी, डिलपानी	मुड्केचुला गाउँपालिका-०३
४		
५	पातिहालन, नुहाउने, हल्सिगो, डया, गोज्जुरा	मुड्केचुला गाउँपालिका-०५
६	पातेल, डया, काध	मुड्केचुला गाउँपालिका-०६

७	माझवन पाटन,गाडचौर,मुरेली खोला,लामातारा,पुरीवन लेख,दहपतल,भुक्रुरो	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०७
८	मरिकोट चौर,बरपाखा चौर,भालु लेख,होपे पाटन	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०८
९	गाही चरण,भाप्रा चरण,खिडिल्ल चरण,नेपुङ्ग चरण,बनपाखा चरण,नरेपाखा चरण	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको वडा कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

अध्याय ७: भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायातको पूर्वाधार

यस क्षेत्रका विभिन्न भागमा जाने सडक निर्माणाधीन तथा भएका सडकको सुधार गरिदैं छ ।

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा नियमित सार्वजनिक यातायात सञ्चालन नभएको पनि ट्याक्टर तथा मोटरसाइकल संचालन भएको देखिन्छ । जुम्ला बजारदेखि जगदुल्ला गाउँपालिका हुदै सडक संजालमा जोडीए पनि सदरमुकाम दुनै बजारबाट भने सडक संजाल मार्फत यस गाउँपालिका जोडीसकेको छैन तर जगदुल्ला हाईड्रो पावरले त्रिवेणी देखि तल्लो नर्कुसम्म सडकको ट्रयाक खोल्ने काम सम्पन्न गरेको छ । सडकको नाम,सडकबाट जोडिने बस्तीहरू, लम्बाइ सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ४१ सडक सञ्जाल सम्बन्धी विवरण

सि नं	सडकको नाम	लम्बाई	जोडिने बस्तीहरू	सडकको प्रकार
१	त्रिवेणीदेखि भालु लेख	३२ कि.मी.	कालिका,ईल,नर्कु,सर्मी,ओक्ट	ट्रयाक खुल्ने प्रक्रियामा
२	टिमुरेदेखि कालिका	४ कि.मी	टिमुरे चौर,कालिका	कच्ची बाटो
३	जगदुल्ला गा पा देखि सर्मीसम्म सडक	६ कि मी	छाचुँ,गाडापारी,लामाचौर,सर्मी	कच्ची बाटो
४	मौरैदेखि सर्मीसम्म सडक	९ कि.मी	जुम्लादेखि सर्मीसम्म	कच्ची बाटो

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

७.१.२ पैदल मार्ग

यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विभिन्न वडा र वस्तीहरू पैदलमार्गले जोडिएको देखिन्छ । यहाँ रहेका मध्ये धेरै प्रचलित त्रिवेणी देखि भालु लेकसम्म पैदल मार्ग हो । यस मार्गको प्रयोग गरि रुकुम(पश्चिम जिल्लाको आठविसकोट नगरपालिकाको त्रिवेणी) देखी जुम्ला बजारसम्म आवतजावत तथा जडिबुटी संकलन गर्न पाटन तिर जाने गर्दछन् ।

७.१.३ झोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

तालिका: ४२ झोलुङ्गे पुलसा सम्बन्धी विवरण

क्र स	गाउँ/टोलको नाम	झोलुङ्गे पुलको संख्या	वडा नं
१	त्रिवेणी, खर्क	३	१,३
२	ईल, खादु, निलदह	३	४,६
३	नर्कु	३	६
४	राईगाड	१	६
५	सर्मी	४	७
६	ओक्ट	३	८
७	होर्त	१	९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा

यस शीर्षक अन्तरगत इन्धनको उपयोगका विवरणलाई समावेश गरिएको छ ।

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण) खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार

घरपरिवार सर्वेक्षण २०८१ अनुसार गाउँपालिकामा सबैभन्दा बढी ९० प्रतिशत घरपरिवारले दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा उपयोग गर्ने गर्दछन् । आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेटबाट गाउँपालिकाले प्रत्येक घरपरिवारलाई एक/एक थान एल पि ग्याँस र चुल्हो अनुदानमा वितरण गरेको थियो । तर पनि एल पि ग्याँसको सहज उपलब्धता र मुल्यमा सहूलियत नभएकाले एल पि ग्याँस उपयोग भने आंशिक घरपरिवारमा गरेको देखिन्छ । प्रायजसो एल पि ग्याँस नियमित प्रयोग गर्ने परिवार पनि होटेल व्यवसायमा आवद्ध रहेको पाइएको थियो । अन्य परिवारले भने दाउरा नै खाना पकाउने नियमित इन्धनको रूपमा प्रयोग गरेको पाइयो । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: ४३ ईन्धन प्रयोग सम्बन्धी घरपरिवार विवरण

सि नं	वडा नं	दाउरा	एल पि ग्यास	जम्मा
१	१	९७	४	१०१
२	२	९५	०	९५
३	३	८४	४	८८
४	४	११७	०	११७
५	५	१०२	०	१०२
६	६	१४०	३	१४३
७	७	२१८	१	२१९
८	८	१७०	०	१७०
९	९	१२३	०	१२३
जम्मा		११४६	१२	११५८

(स्रोत: घरपरिवार सर्भेक्षण, २०८१)

७.२.२ बत्ति बाल्ने ईन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस क्षेत्रमा बत्तिको लागि उपयोग गरिने ईन्धनको रूपमा बिजुली र सोलार लगायतका रहेका छन्, जसमध्ये सबैभन्दा बढी ८० प्रतिशत घरपरिवारले सोलार र २० प्रतिशत घरपरिवारले विद्युत् सेवा उपयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । वडा नं. ४, ५ र ६ मा विद्युत् सेवा उपलब्ध भएको छ, धने बाँकि वडामा भने सोलारबाट मात्र बत्ति बाल्ने काम भइरहेको छ । यस सम्बन्धी अन्य विवरण देहाय बमोजिमको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका: ४४ बत्तिको लागि प्रयोग गरिने ईन्धन सम्बन्धी घरपरिवार विवरण

सि नं	वडा नं	विद्युत	सोलार	टुकि मट्टीतेल	जम्मा
१	मुङ्केचुला गा.पा-०१,डोल्पा	०	१०१	०	१०१
२	मुङ्केचुला गा.पा-०२,डोल्पा	०	९५	०	९५
३	मुङ्केचुला गा.पा-०३,डोल्पा	०	८८	०	८८
४	मुङ्केचुला गा.पा-०४,डोल्पा	११७	११७	०	११७
५	मुङ्केचुला गा.पा-०५,डोल्पा	१०२	१०२	०	१०२
६	मुङ्केचुला गा.पा-०६,डोल्पा	१४३	१२२	०	१५२
७	मुङ्केचुला गा.पा-०७,डोल्पा	०	२१९	०	२१९
८	मुङ्केचुला गा.पा-०८,डोल्पा	०	१७०	०	१७०
९	मुङ्केचुला गा.पा-०९,डोल्पा	०	१२३	०	१२३

जम्मा	३६२	११३७	०	१११५९
-------	-----	------	---	-------

(स्रोत: घरपरिवार सर्वेक्षण, २०८१)

७.२.३ जलविद्युत्बाट विद्युत् उत्पादन विवरण

गाउँपालिकामा माइक्रो हाइड्रोले वडा नं. ५ र ६ का सम्पूर्ण घरपरिवारमा विद्युत् सेवा पुऱ्याएको छ भने नर्कुमा अवस्थित छहरे खोला माइक्रो हाइड्रोले वडा नं. ५ र ६ का सम्पूर्ण घरपरिवारमा विद्युत् सेवा पुऱ्याएको छ । ती स्रोतहरूको नाम र ठेगाना सम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ४५ विद्युत् उत्पादन सम्बन्धी विवरण

सि नं	वडा नं	विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको नाम	कैफियत
१	वडा नं १,२,३	काशिल खोला लघु जल विद्युत् आयोजना	प्राकृतिक प्रकोप मार्फत पूर्ण क्षति भएको
२	वडा नं ४	फेदिखोला जलविद्युत् आयोजना	वडा नं ४ र जगदुल्ला हाईड्रोपावरको लागि
३	वडा नं ६	छहरे खोला लघु जल विद्युत्	वडा नं ५ र ६ को लागि प्रयोग
४	वडा नं ७	नुनेगाड लघु जल विद्युत् आयोजना	निर्माणधिन
५	वडा नं ९	मुसिखोला लघु जल विद्युत् आयोजना	निर्माणधिन

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

यस शीर्षक अन्तरगत हुलाक, मोबाइल फोन सेवा र आधुनिक सञ्चार तथा प्रविधिको सुविधा सम्बन्धी विवरणलाई समावेश गरिएको छ ।

७.३.१ हुलाक तथा पत्रपत्रिका सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चार कार्यका लागि वडा नं ७ मा एक इलाका हुलाक कार्यालय रहेको छ । यस कार्यालय मार्फत गाउँपालिका क्षेत्रमा हुने सरकारी तथा निजि पत्राचारका कार्यहरू सञ्चालन भइरहेका छन् ।

तालिका: ४६ हुलाक सम्बन्धी विवरण

सि नं	वडा नं	नाम	ठेगाना
१	वडा नं २	इलाका हुलाक कार्यालय	वडा नं. २, कालिका
२	वडा नं ७	इलाका हुलाक कार्यालय	वडा नं. ७, सर्मी

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०८१)

७.३.२ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाले आफ्नै सामुदायिक एफ एम सञ्चालनमा ल्याएको हुनाले सेवा सुविधा हेर्दा करिव ८० प्रतिशत घरधुरीले रेडियो र करिव ९० प्रतिशत घरपरिवारमा मोबाइल जस्ता सुविधाको उपयोग गरेको देखिन्छ । यस क्षेत्रमा नेपाल टेलिकमको मोबाइल सेवा तथा 4G को पनि राम्रोसँग उपलब्ध छ । गुणस्तर सेवा प्रवाहको लागि यस मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय,सम्पूर्ण वडा कार्यालय,सम्पूर्ण स्वास्थ्य चौकी लगायत सम्पूर्ण मा.वि विद्यालयमा ब्रड लिंकको इन्टरनेट सहकार्यमा सेवा उपलब्ध हुँदै आएको छ ।

७.४ आवास तथा भवन

गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका घरहरू जगको आधारमा हेर्दा सबै घरहरू ढुङ्गा र माटो प्रयोग भएर बनेका छन् । धेरै जसो पुराना घरहरू माटोको छानो भएको भएता पनि हाल बनेका प्राय नयाँ घरहरू जस्तापाताको छाना भएका बढी देखिन्छ ।

७.५ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिका क्षेत्रमा शवदाहस्थलका लागि ९ वटा स्थानहरू प्रयोग हुँदै आएको छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका: ४७ गाउँपालिका भित्रको शवदाहस्थल तथा समाधिस्थल सम्बन्धी विवरण

क्र स	वडा नं	स्थल	ठेगाना
१	१	लामा लोटे	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०१,डोल्पा
२	२	लामा लोटे	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०२,डोल्पा
३	३	लामा लोटे	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०३,डोल्पा
४	४	भुग	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०४,डोल्पा
५	५	भुग	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०५,डोल्पा
६	६	राईगाड खोला	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०६,डोल्पा
७	७	नुनेगाड आर्यघाट	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०७,डोल्पा
८	८	नुनेगाड आर्यघाट	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०८,डोल्पा
९	९	मालिगाड भुग	मुङ्केचुला गाउँपालिका-०९,डोल्पा

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

अध्याय ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

यस परिच्छेदमा संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको विद्यमान अवस्था, सेवा सुविधा संचालन र नागरिक संगठन सम्बन्धी विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको छ ।

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

गाउँपालिकाको संगठनात्मक अवस्था हेर्दा गाउँसभा, गाउँकार्यपालिका, विषयगत शाखा, वडा कार्यालय र विषयगत समितिहरू रहेका छन् । गाउँपालिकामा १ जना प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, १ जना पशु चिकित्सक, १ जना शिक्षा अधिकृत, एक जना कृषि अधिकृत, १ जना लेखा अधिकृत, १ जना इन्जिनियर, १ जना सूचना प्रविधि अधिकृत, १ जना रोजगार संयोजक, १ जना प्राविधिक सहायक, १ जना सब इन्जिनियर, १ जना खापसटे, ६ जना असिस्टेन्ट सब ईन्जिनियर ४ जना ना.सु. र एक जना लेखापाल, १ जना आलेप कार्यरत रहेका छन् । यससम्बन्धी विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ४८गाउँपालिकाको हाल कार्यरत तथा रिक्त दरवन्दी सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	पद	तह	सेवा	समुह	स्विकृत दरवन्दी
१	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	७ औं	प्रशासन	सा प्र	१
२	ईन्जीनीयर	६ औं	ईन्जिनियर	सिभिल	१
३	अधिकृत	७ औं	शिक्षा	शि प्र	१
४	अधिकृत	७ औं	प्रशासन	लेखा	१
५	अधिकृत	७ औं	प्रशासन	सा प्र	१
६	पशु चिकित्सक	७ औं	नेपाल कृषि सेवा (भेटनरी)	क्रभेटनरी	१
७	कृषि अधिकृत	७ औं	नेपाल कृषि सेवा	कृषि सेवा	१
८	आन्तरिक लेखा परिक्षक	५ औं	प्रशासन	लेखा	१
९	सहायक	५ औं	प्रशासन	शि प्र	४
१०	कम्प्युटर अपरेटर	५ औं	विविध		१
११	लेखा सहायक	५ औं	प्रशासन	लेखा	१
१२	प्रा स	५ औं	शिक्षा	शि प्र	१
१३	हे अ	५/६ औं	स्वास्थ्य	हे ई	१
१४	सब ईन्जीनीयर	५ औं	ईन्जि	सिभिल	१
१५	अ सब ईन्जीनीयर	चौथो	ईन्जि	सिभिल	१

१६	स महिला विकास निरिक्षक	चौथो	विविध		१
१७	खा पा सटे	चौथो/पाचौं	ईन्जि	सिभिल	१
१८	सहायक	५ औं	प्रशासन		४
१९	सव ईन्जीनीयर	५ औं	ईन्जि		४
२०	सहायक	चौथो	प्रशासन		५
२१	अ सव ईन्जीनीयर	चौथो	ईन्जि		५
२२	सूचना प्रविधि अधिकृत	६ औं	नेपाल विविध सेवा		१
२३	रोजगार संयोजक	५ औं	नेपाल विविध सेवा		१
२४	प्राविधिक सहायक	५ औं	नेपाल विविध सेवा		१
२५	एम आइ एस अपरेटर	५ औं	नेपाल विविध सेवा		१
२६	फिल्ड सहायक	चौथो	नेपाल विविध सेवा		२
२७	रोजगार सहायक	चौथो	नेपाल विविध सेवा		१
२८	उद्यम विकास सहजकर्ता	चौथो	नेपाल विविध सेवा		२

८.१.१ गाउँपालिका, सरकारी कार्यालय तथा निकायहरू

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी, प्रहरी चौकी, रोजगार सेवा केन्द्र, आरोग्य सेवा केन्द्र, राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण शाखा, शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा, कृषि तथा पशु सेवा केन्द्र जस्ता सरकारी कार्यालयहरूले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका: ४९ सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

सि नं	सरकारी कार्यालयको नाम	स्थान
१	विद्यालय भवन	मुङ्केचुला-०१
२	स्वास्थ्य ईकाइ केन्द्र	मुङ्केचुला-०१
३	शहिद स्मृति	मुङ्केचुला-०१
४	वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०१
५	फेमिलि हस्पिटल	मुङ्केचुला-०२
६	स्वास्थ्य सेवा ईकाइ	मुङ्केचुला-०२
७	ईलाका प्रहरी कार्यालय	मुङ्केचुला-०२
८	बर्थिंग सेन्टर	मुङ्केचुला-०२
९	कालिका साधारण तथा प्राविधिक विद्यालय	मुङ्केचुला-०२
१०	२ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०२
११	विद्यालय भवन	मुङ्केचुला-०३
१२	स्वास्थ्य ईकाइ केन्द्र	मुङ्केचुला-०३
१३	स्वास्थ्य सेवा ईकाइ	मुङ्केचुला-०४
१४	ईलाका प्रहरी कार्यालय	मुङ्केचुला-०४
१५	४ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०४
१६	विद्यालय भवन	मुङ्केचुला-०४
१७	स्वास्थ्य सेवा ईकाइ	मुङ्केचुला-०५
१८	५ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०५
१९	विद्यालय भवन	मुङ्केचुला-०५
२०	गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय	मुङ्केचुला-०६
२१	आधारभुत स्वास्थ्य सेवा ईकाई	मुङ्केचुला-०६
२२	अपाङ्ग भवन	मुङ्केचुला-०६
२३	पशु, कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा शाखा	मुङ्केचुला-०६
२४	महिला भवन	मुङ्केचुला-०६
२५	७ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०७
२६	अन्नपुर्ण मा वि भवन	मुङ्केचुला-०७
२७	हुलाक सेवा केन्द्र	मुङ्केचुला-०७

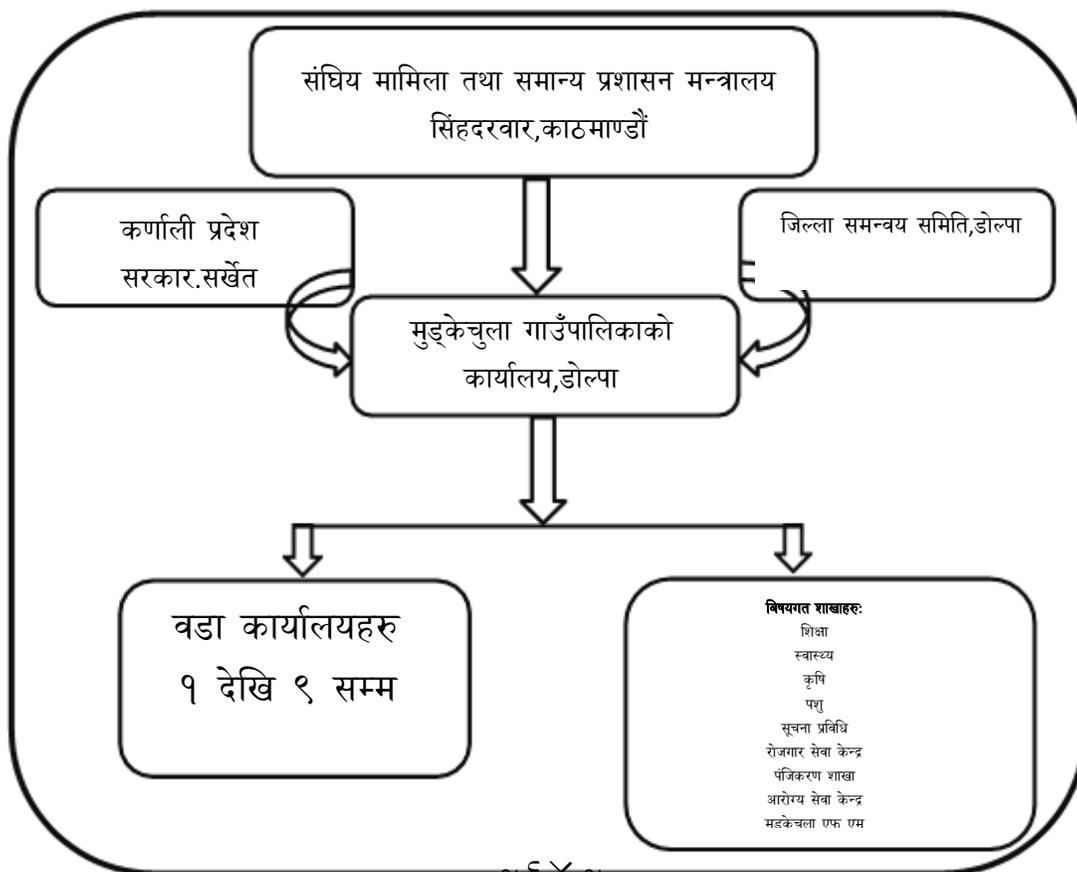
२८	स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	मुङ्केचुला-०७
२९	प्रहरी चौकी,सर्मी	मुङ्केचुला-०७
३०	सिटिजन बाल विकास केन्द्र	मुङ्केचुला-०७
३१	श्री रारा आधारभुत विद्यालय	मुङ्केचुला-०८
३२	श्री कैलाश आ वि	मुङ्केचुला-०८
३३	८ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०८
३४	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई गाडापारी	मुङ्केचुला-०८
३५	९ नं वडा कार्यालय	मुङ्केचुला-०९
३६	श्री चन्दननाथ आ वि	मुङ्केचुला-०९
३७	श्री आधारभुत स्वास्थ्य सेवा ईकाई	मुङ्केचुला-०९
३८	श्री हिमालयन बालविकास केन्द्र	मुङ्केचुला-०९

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय, डोल्पा, २०७९)

८.१.२ गाउँपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा

यस गाउँपालिकामा शिक्षा, स्वास्थ्य,सूचना प्रविधि शाखा, रोजगार सेवा केन्द्र,आरोग्य सेवा केन्द्र,राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जिकरण शाखा, कृषि तथा पशु सेवा र महिला तथा बालबालिका जस्ता सरकारी विषयगत शाखा कार्यालयहरूले सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । गाउँ कार्यपालिका कार्यालय तथा ६ वटै वडा कार्यालयहरूले पनि प्रशासनिक तथा सेवामुलक कार्य गरिरहेका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत चार्ट देहाय बमोजिम रहेको छ ।

।

८.१.३ गाउँकार्यपालिकाको विषयगत शाखा तथा मानव संशाधन

मुड्केचुला गाउँपालिकामा विविध शाखामा स्वीकृत दरबन्दी उपलब्धी हालको जनशक्तिको विवरण देहायको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका: ५० गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारी विवरण फोन नं सहित

मुड्केचुला गाउँ कार्यपालिका तथा विषयगत शाखा अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	फोन नं
१	रेशम महतारा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	9858390100
२	शम्भु मरिक यादव	स्वास्थ्य संयोजक	9858390107
३	प्रताप लामा	सुचना प्रविधि अधिकृत	9868349426
४	दिपक के सि	लेखा अधिकृत	
५	अपिल क्षेत्री	कृषि अधिकृत	९८६६८४६०५०
६	अनुषा लम्साल	पशु चिकित्सक	
७	टिकाराम आचार्य	शिक्षा अधिकृत	
८	प्रकाश सिजापती	सिभिल ईन्जिनियर	९८५८०२९४४३
९	डिल बहादुर बराल	लेखापाल	9858066111
१०	बिष्णु बहादुर शाही	लेखापाल	9858020363
११	लोकेन्द्र खड्का	आन्तरिक लेखा परिक्षक	9866210563
१२	भानुभक्त उपाध्याय	सहायक पाचौं	9848307748
१३	श्रवण कुमार बुढा	कृषि अधिकृत	9868367227
१४	सुमन तामाङ	नाप्रस	9744302203
१५	सुकविर रोकाया	रोजगार संयोजक	9851166602
१६	उमेश रोकाया	प्राविधिक सहायक	9749365087
१७	सोनामी शाही	एम.आई.एस.अपरेटर	9863325840
१८	संजिव कुमार वि.क	सव ईन्जिनियर	9865324316
१९	मदन बोहोरा	वास प्राविधिक	9861094206
२०	मिरजन शाही	वास प्राविधिक	9848350759

मुङ्केचुला गाउँ कार्यपालिका तथा विषयगत शाखा अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

२१	धिरादेवि शाही	असिस्टेन्ट सव-ईन्जिनियर	9868697808
२२	रमेश सार्की	ना.प्रा.स.	9868366589
२३	वाल कृष्ण विटालु	फिल्ड सहायक	9848016694
२४	लंक बहादुर शाही	शिक्षा लेखा सहायक	9848184470
२५	नरायण रोकाया	वैद्य	9869580457
२६	वसन्ती ठकुल्ला	वैद्य	9745632222
२७	अर्जुन ओली	सहायक चौथो(प्रशासन)	9844979937
२८	राजकुमार ओली	असिस्टेन्ट सव ईन्जीनियर	9841292959
२९	नेहा सिंह ठकुरी	असिस्टेन्ट सव ईन्जीनियर	9868859968
३०	जनक बहादुर खड्का	खा.प.स.टे(सहायक चौथो)	9868140577
३१	भावना कुमारी खड्का	सहायक महिला विकास निरिक्षक	9864944613
३२	तपेन्द्र शाही	उद्यम विकास सहजकर्ता	9861391768
३३	विरे बोहोरा	कार्यालय सहयोगी	
३४	सुरे बोहोरा	कार्यालय सहयोगी	9848387888
३५	पुर्णे बुढा	कार्यालय सहयोगी	9848315692
३६	हरिचन्द्र रावल	कार्यालय सहयोगी	9868037196
३७	तारक शाही	कार्यालय सहयोगी	9742948776
३८	गोर्ख बोहोरा	विद्युत सहायक अपरेटर	9868997009
३९	धनराज रोकाया	रोजगार सहायक	

तालिका: ५०.२ वडा कार्यालय अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारी विवरण फोन नं सहित

मुङ्केचुला गाउँपालिको वडागत कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	खटाईएको कार्यालय	शाखा/वडा	फोन नं
-------	----------------	----	------------------	----------	--------

मुड्केचुला गाउँपालिको वडागत कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

१	मिनराज सार्की	लेखा सहायक	२ नं वडा कार्यालय	
२	टंक हमाल	लेखा सहायक	३ नं वडा कार्यालय	
३	कमल ठकुल्ला	लेखा सहायक	७ नं वडा कार्यालय	9861613092
४	दन्त बहादुर बुढा	असिस्टेन्ट सव- ईन्जिनियर	३ नं वडा कार्यालय	
५	चित्र बोहोरा	असिस्टेन्ट सव- ईन्जिनियर	२ नं वडा कार्यालय	
६	जानुका शाही	ना प से प्रा	३ नं वडा कार्यालय	
७	प्रजापति शाही	ना.प्रा.स	८ नं वडा कार्यालय	
८	अमर थापा	ना.प्रा.स	पशु सेवा शाखा	9866966226
९	राजेन्द्र विक	ना.प्रा.स	७ नं वडा कार्यालय	9867467147
१०	सुरेन्द्र सिंह	ना प से प्रा	१ र २ नं वडा कार्यालय	
११	गिता वि.क	गरिवसँग विशेश्वर कार्यक्रम परिचालक	७ नं वडा कार्यालय	9848016694
१२	विवस शाही	कार्यालय सहयोगी	१ नं वडा कार्यालय	
१३	मनचन्द्र सार्की	कार्यालय सहयोगी	२ नं वडा कार्यालय	
१४	नवराज बोहोरा	कार्यालय सहयोगी	३ नं वडा कार्यालय	9844433949
१५	मनरूप विक	कार्यालय सहयोगी	४ नं वडा कार्यालय	
१६	दिप बहादुर शाही	कार्यालय सहयोगी	५ नं वडा कार्यालय	9867467132
१७	अंगत शाही	कार्यालय सहयोगी	६ नं वडा कार्यालय	
१८	सिद्धिलाल रोकाया	कार्यालय सहयोगी	७ नं वडा कार्यालय	9864933240
१९	लालजित बुढा	कार्यालय सहयोगी	८ नं वडा कार्यालय	
२०	धर्मराज बुढा	कार्यालय सहयोगी	९ नं वडा कार्यालय	

(स्रोत: मुड्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

तालिका: ५०.३ स्वास्थ्य सेवा शाखा अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारी विवरण फोन नं सहित

मुड्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा शाखाका कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

मुङ्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य सेवा शाखाका कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	खटाईएको शाखा/वडा कार्यालय	फोन नं
१	देव बहादुर खत्री	सि अ हे व	कालिका स्वास्थ्य चौकी, कालिका	
२	युवराज थापा	सि अ हे व	ईल स्वास्थ्य चौकी, ईल	9848303306
३	दिपेन्द्र रोकाया	जन स्वास्थ्य अधिकृत(छैठौं)	सर्मी स्वास्थ्य चौकी, सर्मी	9848083264
४	मायादेवि शाही	सि अ हे व	आधारभुत स्वास्थ्य इकाई केन्द्र नर्कु	9868120995
५	लक्ष्मि सिंह	सि अ न मि	ईल स्वास्थ्य चौकी, ईल	9868053718
६	तवलदार बोहोरा	का स	आधारभुत स्वास्थ्य चौकी वडा नं ३	9868550441
७	खिम बहादुर शाही	अ हे व	आधारभुत स्वास्थ्य चौकी वडा नं १	9868312738
८	मुन्नरी बोहोरा	का स	आधारभुत स्वास्थ्य चौकी वडा नं १	9865119110
९	तारा कुमारी बुढा	का स	आधारभुत स्वास्थ्य चौकी वडा नं ८	9843422796
१०	शिविकला बुढा	का स	आधारभुत स्वास्थ्य चौकी वडा नं ९	9868349535
११	कलपना बुढा	अ हे व	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र-०८	9868045021
१२	खिमराज सार्की	का स	सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई केन्द्र-०८	9869654356
१३	दिपक बोहोरा	का स	स्वास्थ्य सेवा शाखा	9868955633
१४	मनसरा परियार	का स	कालिका स्वास्थ्य चौकी, कालिका	9742812378

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०७९)

तालिका: ५०.४ अन्य शाखामा कार्यरत कर्मचारी विवरण फोन नं सहित

मुङ्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गत अन्य सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको नामावली तथा फोन नं

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	फोन नं
१	मंगला कुमारी बुढा	मुङ्केचुला एफ.एम. म्यानेजर	9844860414
२	गोकर्ण ठकुल्ला	मुङ्केचुला एफ.एम. प्राविधिक	9869661993
३	ईन्द्र बहादुर लायो मगर	एक्सभेटर चालक	9847494962

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

तालिका: ५०.५ विद्यालय अन्तर्गतका प्र.अ हरुको सम्पर्क नं

क्र स	प्र.अ.को नाम	विद्यालयको नाम	सम्पर्क नं
१	श्री नरदेब रोकाया	अन्नपूर्ण मा.वि.सर्मी	९८५८३६६४०४

२	श्री लाल बहादुर रोकाया	कालिका मा.वि.कालिका	9848094555
३	श्री ज्ञानेन्द्र बहादुर शाही	मालिका मा.वि.नर्कु	9847904812
४	श्री लंक बहादुर रोकाया	चन्दननाथ आ.वि.होर्त	9844130458
५	श्री जिवनसिं लामा	रारा आ.वि.,ओक्ट	9848345783
६	श्री प्रकाश खड्का	भानु आ वि,ईल	9840364437
७	श्री बिरेन्द्र रोकाया	सुर्योदय आ वि ,कालिका	9842365590
८	श्री ईन्द्र बहादुर बोहोरा	नवज्योति आ.वि ,रिडिङ्ग	9848303350
९	श्री नरेश शाही	डाँफे आ.वि,सुर	9848252847
१०	श्री कल्पना शाही	भैरव आ.वि.कालिका	9868244868
११	श्री बालकृष्ण बोहोरा	नवज्योति आ.वि ,औल	
१२	श्री सरस्वती मल्ल	प्रतापटोल ECD	
१३	श्री सरस्वती सार्की	मष्ट भवानी ECD	9840855133
१४	श्री धर्मि बुढा रोकाया	हिमालयन ECD	9866170105
१५	श्री जसविर वि.क	सिटिजन ECD	9864343727

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

तालिका: ५०.६ प्रहरी चौकी सिथत प्रमुखहरुको सम्पर्क नं

क्र स	कर्मचारीको नाम	पद	खटाईएको कार्यालय शाखा/वडा	फोन नं
१	कृष्ण बहादुर खड्का	ईन्चार्ज	प्रहरी चौकी सर्मी	9858390589
२	रामसिंह धामी	ईन्चार्ज	ईप्रका कालिका	9858390568
३	मान बहादुर बस्नेत	ईन्चार्ज	प्रहरी चौकी ईल	9858390590

४	गंगा बहादुर चन्द	ईन्चार्ज ज्यु	अस्थायी प्रहरी पोष्ट नर्कु	9858390588
				9848020912
				9848188816
५	दिनेश कार्की	सूचक	रा.अ.जि.का. (डोल्पा मुङ्केचुला कार्यरत)	9848339198

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

८.२ गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको विवरण

यस गाउँपालिकामा २०७९ सालको स्थानीय निर्वाचनबाट निर्वाचित गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको नाम तथा पद सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका: ५१ गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरूको विवरण फोन नं सहित

क्र. स	पद	वडा नं	नाम	उमेर	फोन नं
१	अध्यक्ष		दत्त बहादुर शाही	३७	9858390101
२	उपाध्यक्ष		दुदा रोकाया	५९	9845665873
३	वडा अध्यक्ष	१	बाग बहादुर बुढा	४१	9848316562
४	कार्यपालिका सदस्य	-	माया देवी वोहोरा	३०	9868312485
५	वडा अध्यक्ष	२	जग बहादुर सार्की	३७	9869466308
६	वडा अध्यक्ष	३	बिष्णु बुढा	३९	9866505850
७	कार्यपालिका सदस्य	-	मनकोईली शाही ठकुरी	४४	9849603871
८	वडा अध्यक्ष	४	कृति बहादुर बुढा	४८	9848237698
९	वडा अध्यक्ष	५	इच्छा बहादुर शाही	३८	9860457152
१०	वडा अध्यक्ष	६	नरेन्द्र बहादुर शाही	३३	9848304999
११	वडा अध्यक्ष	७	दत्त बहादुर बुढा	३५	9861951539
१२	कार्यपालिका सदस्य	-	लिला पुन सुनार	३४	9868926284
१३	वडा अध्यक्ष	८	गोर्ख रोकाया	३६	9848337412
१४	कार्यपालिका सदस्य	-	जल सरी बुढा	३३	9868193983
१५	वडा अध्यक्ष	९	दिलिप कुमार बुढा	३२	9845778605
१६	कार्यपालिका सदस्य		काली बहादुर वि.क	४०	9866081348

क्र. स	पद	वडा नं	नाम	उमेर	फोन नं
१	अध्यक्ष		दत्त बहादुर शाही	३७	9858390101
१७	कार्यपालिका सदस्य		देव बहादुर परियार	३७	9742226878

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०७९)

८.३ गाउँसभा पदाधिकारीहरूको विवरण

तालिका: ५२ गाउँसभा पदाधिकारीहरूको विवरण फोन नं सहित

क्र. स	पद	वडा नं	नाम	उमेर	फोन नं
१	अध्यक्ष		दत्त बहादुर शाही	३७	9858390101
२	उपाध्यक्ष		दुदा रोकाया	५९	9845665873
३	वडा अध्यक्ष	१	बाग बहादुर बुढा	४१	9848316562
४	कार्यपालिका सदस्य	१	माया देवी वोहोरा	३०	9868312485
५	दलित महिला सदस्य	१	धुप कुमारी वि.क.	५५	9864854158
६	सदस्य	१	देबि लाल बोहरा	५३	9840336470
७	वडा अध्यक्ष	२	जग बहादुर सार्की	३७	9869466308
८	महिला सदस्य	२	जुनि सार्की	४८	9847958443
९	दलित महिला सदस्य	२	तारा सार्की	३३	9861703822
१०	सदस्य	२	डिल्ली बहादुर सार्की	२६	9867068194
११	सदस्य	२	परबिरे दमाई	४१	9868055851
१२	वडा अध्यक्ष	३	बिष्णु बुढा	३९	9866505850
१३	कार्यपालिका सदस्य	३	मनकोईली शाही ठकुरी	४४	9849603871
१४	दलित महिला सदस्य	३	मनकली सार्की	४८	9742804629

क्र. स	पद	वडा नं	नाम	उमेर	फोन नं
१५	सदस्य	३	राम बहादुर शाही	५३	9866532396
१६	सदस्य	३	सरिता सिंह शाही	३१	9841886994
१७	वडा अध्यक्ष	४	कृति बहादुर बुढा	४८	9848237698
१८	महिला सदस्य	४	धिरा बुढा	४२	9864933500
१९	दलित महिला सदस्य	४	पन्च सरा वि.क.	४१	9745893378
२०	सदस्य	४	देवी सरा बुढा	४२	9840191903
२१	सदस्य	४	राजपुरा रोकाया	४३	9865118976
२२	वडा अध्यक्ष	५	इच्छा बहादुर शाही	३८	9860457152
२३	महिला सदस्य	५	प्रेमा शाही	५४	9866958839
२४	दलित महिला सदस्य	५	बुध कली सार्की	५२	9868198115
२५	सदस्य	५	खिम बहादुर शाही	२६	9745883852
२६	सदस्य	५	कमल थापा	३३	9845393881
२७	वडा अध्यक्ष	६	नरेन्द्र बहादुर शाही	३३	9848304999
२८	दलित महिला सदस्य	६	फुल कुमारी वि.क	२६	9869674041
२९	सदस्य	६	बर्ण बहादुर शाही	४२	9848384625
३०	सदस्य	६	मुनलाल बुढा	५१	9860905140
३१	वडा अध्यक्ष	७	दत्त बहादुर बुढा	३५	9861951539
३२	महिला सदस्य	७	मुक्तिसरा ठकुल्ला	४७	9861951551
३३	कार्यपालिका सदस्य	७	लिला पुन सुनार	३४	9868926284
३४	सदस्य	७	धन बहादुर बुढाथोकी	४७	9868790737
३५	सदस्य	७	धन बहादुर बुढा	६१	9863416529
३६	वडा अध्यक्ष	८	गोर्ख रोकाया	३६	9848337412

क्र. स	पद	वडा नं	नाम	उमेर	फोन नं
३७	कार्यपालिका सदस्य	-	जल सरी बुढा	३३	9868193983
३८	दलित महिला सदस्य	८	हरीला सार्की	३५	9744269140
३९	सदस्य	८	जने कामी	४१	9868937285
४०	सदस्य	८	भैराज रोकाया	३३	9868919339
४१	वडा अध्यक्ष	९	दिलिप कुमार बुढा	३२	9845778605
४२	महिला सदस्य	९	राज माया बुढा	३४	9861742320
४३	दलित महिला सदस्य	९	लक्ष्मी सार्की	३३	9742804643
४४	सदस्य	९	लालजित बुढा	५१	9848147944
४५	सदस्य	९	सुर कामी	५४	9841862809
४६	कार्यपालिका सदस्य		काली बहादुर वि.क	४०	9866081348
४७	कार्यपालिका सदस्य		देव बहादुर परियार	३७	9742226878

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

८.४ मुङ्केचुला गाउँपालिका स्थित कार्यपालिका तथा गाउँसभाबाट स्विकृत भएको कार्यविधि,निर्देशिका,मापदण्ड तथा ऐनको नामावलि तथा स्विकृति मिति
तालिका: ५३ गाउँपालिका स्थित स्विकृत कानुनको संग्रह

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्विकृत मिति	स्विकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानुनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
ऐन						
१	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०१	धर्मराज न्यौपाने
२	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०२	धर्मराज न्यौपाने
३	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको पूर्वाधार ब्यवस्थापन ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०३	धर्मराज न्यौपाने
४	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०४	धर्मराज न्यौपाने
५	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको स्थानीय स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०५	धर्मराज न्यौपाने
६	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०६	धर्मराज न्यौपाने
७	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०७	धर्मराज न्यौपाने
८	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको गैरसरकारी संस्था समन्वय सम्बन्धी ऐन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७५।०३।१०	०८	धर्मराज न्यौपाने
९	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कर्मचारीको तह तथा स्तरबृद्धि सम्बन्धमा ब्यवस्था गर्ने ऐन, २०७८	२०७८।०५।१८	गाउँसभाबाट	२०७८।०५।१८	३०	तिर्थराज महतारा

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
१०	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, विनियोजन ऐन	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०३।१०	३१	तिर्थराज महतारा
नियमावलि						
११	मुङ्केचुला गाउँ कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावलि २०७५	२०७५।०३।०८	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७५।०३।०८	०९	धर्मराज न्यौपाने
१२	मुङ्केचुला गाउँ कार्यपालिका (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०७५	२०७५।०३।०८	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७५।०३।०८	१०	धर्मराज न्यौपाने
१३	मुङ्केचुला गाउँसभाको सभा सञ्चालन तथा व्यवस्थान (कार्यविधी) सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको नियमावली, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	११	धर्मराज न्यौपाने
१४	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१२	धर्मराज न्यौपाने
१५	मुङ्केचुला गाउँपालिका स्थानीय न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन नियमावली २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१३	धर्मराज न्यौपाने
१६	मुङ्केचुला गाउँपालिका सार्वजनिक खरिद नियमावली २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७९।०४।२०	३२	तिर्थराज महतारा
निर्देशिका						
१७	मुङ्केचुला गाउँपालिकाबाट गरिने बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१४	धर्मराज न्यौपाने
१८	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको उर्जा विकास सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१५	धर्मराज न्यौपाने

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
१९	मुङ्केचुला गाउँपालिका ज्येष्ठ नागरिक परिचय—पत्र वितरण निर्देशिका २०७४	२०७६।०९।२९	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७६।०९।२९	२७	मदन प्रसाद देवकोटा
२०	मुङ्केचुला गाउँपालिका एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालन निर्देशिका, २०७७	२०७७।०५।२९	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७७।०५।२९	१३	सिंहराज डाँगी
२१	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखा अन्तर्गतका अनुगमन निर्देशिका, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७९।०४।२०	३३	तिर्थराज महतारा
कार्यविधि						
२२	मुङ्केचुला गाउँपालिका एफ.एम रेडियो (व्यवस्थापन तथा संचालन) कार्यविधि, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१६	धर्मराज न्यौपाने
२३	मुङ्केचुला गाउँपालिका स्थानीय राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१७	धर्मराज न्यौपाने
२४	व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण कार्यविधि, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१८	धर्मराज न्यौपाने
२५	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको “घ” वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	१९	धर्मराज न्यौपाने
२६	स्थानीय तहको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२०	धर्मराज न्यौपाने
२७	मुङ्केचुला गाउँपालिकामा करारमा प्राविधिक कर्मचारी	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२१	धर्मराज न्यौपाने

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
	व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५					
२८	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको आर्थिक सहायता कोष संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि— २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२२	धर्मराज न्यौपाने
२९	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि परिचय—पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२३	धर्मराज न्यौपाने
३०	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको शिक्षक तथा विद्यालय कर्मचारी नियुक्ति सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२४	धर्मराज न्यौपाने
३१	मेसिन (Excavator) सञ्चालन कार्यविधि, २०७६	२०७६।०१।२९	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७६।०१।२९	२८	मदन प्रसाद देवकोटा
३२	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको मेलमिलाप कार्य सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	२०७७।०५।२९	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७७।०५।२९	२९	सिंहराज डाँगी
३३	बालविवाह विरुद्ध कार्यक्रम संचालन खर्च कार्यविधि २०७८	२०७८।०५।१८	गाउँ सभाबाट	२०७८।०५।१८	३४	तिर्थराज महतारा
३४	मुङ्केचुला गाउँ प्रहरी (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	३५	तिर्थराज महतारा
३५	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको छात्रवृत्ति वितरण कार्यविधि २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	३६	तिर्थराज महतारा
३६	मुङ्केचुला गाउँपालिका गाउँपालिका अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम कार्यविधि २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	३७	तिर्थराज महतारा

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
३७	मुङ्केचुला गाउँपालिका बाल गृह संचालन कार्यविधि २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	३८	तिर्थराज महतारा
३८	मुङ्केचुला गाउँपालिका विषयगत समिति (कार्यसञ्चालन) कार्यविधि २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	३९	तिर्थराज महतारा
३९	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यविधि, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०४।२०	४०	तिर्थराज महतारा
४०	मुङ्केचुला गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक बर्ग, असहाय र विपन्न बर्गहरूलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धि कार्यविधि, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०३।१०	४१	तिर्थराज महतारा
मापदण्ड						
४१	न्यायिक समितिले उजुरीको कारवाही किनारा गर्दा अपनाउनुपर्ने कार्यविधिका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२५	धर्मराज न्यौपाने
४२	आर्थिक संकेत वर्गीकरण व्यवस्थापन, २०७५	२०७५।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७५।०३।१०	२६	धर्मराज न्यौपाने
४३	मुङ्केचुला गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०३।१०	४२	तिर्थराज महतारा
४४	वार्षिक निती तथा कार्यक्रम, २०७९	२०७९।०३।१०	गाउँसभाबाट	२०७९।०३।१०	४४	तिर्थराज महतारा
४५	मुङ्केचुला गाउँपालिका ढुङ्गा, गिट्टी तथा बालुवा उत्खनन् बिक्री तथा व्यवस्थापन	२०७९।०३।१०	गाउँ सभाबाट	२०७९।०३।१०	४३	तिर्थराज महतारा

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
	सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७					
४६	आर्थिक नियन्त्रण प्रणाली निर्देशिका २०७९	२०७९।०९।०३	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७९।०९।०५	४५	तिर्थराज महतारा
४७	स्वास्थ्य संकट एवं विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना	२०७९।०९।०३	गाउँ कार्यपालिकाबाट	२०७९।०९।०५	४६	तिर्थराज महतारा
४८	खेलकुद विकास शाखा गठन तथा संचालन कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
४९	टोल विकास संस्था गठन तथा परिचालन कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५०	बहाल कर ब्यबस्थापन कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५१	गाउँयुवा परिषद कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५२	रोजगार रणनीति २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५३	सार्वजनिक जग्गा संरक्षण तथा उपयोग कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५४	स्थानीय लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
५५	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको फोहोरमैला ब्यबस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५६	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको मर्मत संभार कोष संचालन सम्बन्धि कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५७	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको विद्यालय लेखापरिक्षण सम्बन्धि कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५८	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्य संचालन निर्शिका २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
५९	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको योजना संचालन तथा ब्यबस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
६०	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको आर्थिक संकेत वर्गीकरण ब्यबस्थापन सम्बन्धि कार्यविधि २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
६१	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धमा ब्यबस्थापन गर्न बनेको ऐन २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
६२	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको जलस्रोत सम्बन्धि कार्यविधि २०८० ब्यबस्था निर्धारण गर्न बनेकव नियमावली २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
६२	मुङ्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य शाखाको विपद ब्यस्थापन तथा प्रतिकार्य योजना २०८०	२०८०।०९।१६				रेशम महतारा
६३	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको मर्यादित महिनबारी ब्यबस्था कार्यविधि २०८१	२०८१।०२।२८				रेशम महतारा
६४	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धि संस्थागत संरचना ब्यबस्थापन तथा परिचालन कार्यविधि २०८१	२०८१।०२।२८				रेशम महतारा
६५	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको आन्तरिक लेखापरिक्षण कार्ययोजना २०८०	२०८१।०३।०८				
६६	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको सार्वजनिक परिक्षण कार्यलाई ब्यबस्थित गर्न बनेको कार्यविधि २०८१	२०८१।०३।०८				
६६	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि २०८१	२०८१।०३।०८				
६७	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको सुशासन प्रवर्दन कार्ययोजना २०८१	२०८१।०३।०८				
६८	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको तेश्रो पक्ष कमुल्यांकन कार्यविधि २०८१	२०८१।०३।०८				
६९	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको जनशक्ती क्षमता विकास रणनितिक योजना २०८१	२०८१।०३।०८				

सि.नं	कार्यविधिको नाम	स्वीकृत मिति	स्वीकृत गर्ने निकाय	राजपत्रमा प्रकाशित मिति	कानूनको संख्या नं	सम्बन्धित कानून जारी गर्ने अधिकारी
७०	मुङ्केचुला गाउँपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकरण नीति २०८१	२०८१।०३।०८				
७१						

(स्रोत: मुङ्केचुला गाउँपालिकाको कार्यालय(सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शाखा), डोल्पा, २०८१)

८.५ मुड्केचुला गाउँपालिका स्थित पारिवारिक विवरण संकलन फारम

एक परिवारबाट एक जना घरमुलिको लागि मात्र

मुड्केचुला गाउँपालिका पारिवारिक विवरण संकलन फारम

श्री वडा कार्यालय, ... मिति: .....
वडा नं ..... , मुड्केचुला गाउँपालिका, डोल्पा

१. नाम, थर .....
२. लिंग : (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) क) पुरुष ख) महिला ग) अन्य
३. पारिवारिक विवरण :

(अ) वर्ग/समूह : (तपाईं आफूलाई कुन वर्ग / समूहमा राख्न रुचाउनु हुन्छ ? कुनै एकमा √ लगाउनुहोस)

क) आदिवासी जनजाती	ख) दलित	ग) ठकुरी	ड) ब्राह्मण	च) क्षेत्री	ज) अन्य .....

- (आ) अल्पसंख्यक समूदाय (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) : हो होइन
(इ) लोपोन्मुख जनजाती (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) : हो होइन
(ई) सीमान्तकृत वर्ग (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) : हो होइन
(यदि (ई) मा उत्तर 'हो' भने, अति सीमान्तकृत वर्गको हो ?) हो होइन

- (उ) परिवारको संख्या :
१. महिला : ..... पुरुष : ..... अन्य : ..... जम्मा : .....
२. १८ देखि ५९ वर्ष उमेर समूहको सदस्य संख्या : .....
३. घर परिवारमा ० महिना देखि १७ वर्ष सम्मका बच्चा/बालक संख्या : .....

- (ऊ) परिवारमा अपाङ्गता भएका सदस्य (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) : छ छैन
(यदि उत्तर 'छ' भन्ने भएमा देहायको विवरण उल्लेख गर्नुहोस्। 'छैन' भने तथा आवेदक महिला भएमा 'ए' को उत्तर दिनुहोस्। यदि आवेदक पुरुष या अन्य भएमा प्रश्न नं. ४ को उत्तर दिनुहोस।)

१. नाम : ..... उमेर : ..... अशक्तताको प्रकृति : पूर्ण अशक्त/अति अशक्त / मध्यम / सामान्य
२. नाम : ..... उमेर : ..... अशक्तताको प्रकृति : पूर्ण अशक्त/अति अशक्त / मध्यम / सामान्य
३. नाम : ..... उमेर : ..... अशक्तताको प्रकृति : पूर्ण अशक्त/अति अशक्त / मध्यम / सामान्य

- (ए) निवेदक महिला भएमा, गर्भवती वा सुत्केरी भएको महिला हो ? हो होइन
(यदि 'हैन' भने प्रश्न ४ मा जानुहोस्। यदि 'हो' भने देहायको प्रश्नको उत्तर दिनु होस।
गर्भवती : ..... महिना वा सुत्केरी भएमा : ..... महिना

४. आवेदकको शैक्षिक स्तर : .....
५. सम्पर्क विवरण (उपलब्ध भए सम्म) मोबाइल नं. .... इमेल : .....
६. आवेदकको मुख्य पेशा (कुनै एकमा मात्र √ लगाउनुहोस।)

क्र.सं.	पेशा	क्र.सं.	पेशा
क)	कृषि तथा पशुपालन	ख)	गृहणी (महिला भएमा मात्र)
ग)	विद्यार्थी (अध्ययनरत भएमा मात्र)	घ)	ज्याला मजदुरी
ड)	बेरोजगार	च)	उद्योग तथा व्यापार
छ)	नोकरी तथा जागीर	ज)	वैदेशिक रोजगारी
झ)	व्यावसायिक कार्य	ञ)	अन्य .....

७. यस मुड्केचुला गाउँपालिका स्थित रोजगार सेवा केन्द्रमा आवद्ध हुनुहुन्छ कि नाई ..... (यदि हो भने निवेदक चालु आ. व. मा रोजगारीमा संलग्न दिन संख्या : ..... दिन)
८. निवेदकले चालु आ. व. मा कूल रोजगारी वा स्वरोजगारीबाट प्राप्त गरेको आम्दानी रकम : रु .....
९. आवेदक कृषिमा वा ज्याला मजदुरी गर्ने परिवारको सदस्य हो ? (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस)
कृषि उत्पादन वा ज्याला मजदुरीले कति महिना खान पुग्छ ? ..... महिना हो होइन
१०. निवेदन भूमिहिन वा सुकुम्बासी हो ? (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) हो होइन
११. निवेदकको घरमूली एकल महिला हो ? (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) हो होइन
१२. निवेदक शहिद परिवार या बेपत्ता परिवारको सदस्य हो ? (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) हो होइन
१३. परिवारमा काम गर्ने उमेर समूह (१८ देखि ५९ वर्ष) को र काम गर्न सक्ने शारीरिक अवस्था भएको परिवारको सदस्य (कुनै एकमा √ लगाउनुहोस) छ छैन
(यदि उत्तर 'छैन' भने कारण खुलाउनुहोस्।

कारणहरु .....

.....

.....

१४. परिवार सम्बन्धि विवरण (आवेदक पछि घर परिवारको विवरण जेष्ठताको आधारमा)

क्र. सं.	नाम	निवेदकसँगको नाता	नागरिकता / राष्ट्रिय परिचय पत्रको विवरण			जन्म मिति(उमेर)	शैक्षिक योग्यता(५ वर्ष भन्दा माथिको लागि मात्र) (निरक्षर / साक्षर / आधारभूत / माध्यमिक / उच्च माध्यमिक / स्नातक या सो भन्दा बढि)	स्वदेश तथा विदेशमा रोजगार या स्वरोजगार मा संलग्न?	सामाजिक सुरक्षा कोष वा अन्य सरकारी कोष वा रोजगारदाताबाट कुनै सहायता या आम्दानी?
			नम्बर	जारी मिति	जारी जिल्ला				
१		(निवेदक)							
२									
३									
४									
५									
६									
७									

१५. खानेपानीको मुख्य स्रोत के हो ?
 क) पाइपधारा घर कम्पाउण्डमा ख) पाइपधारा सार्वजनिक ग) मुलको पानी घ) नदी खोला ङ) अन्य
१६. खाना पकाउन प्रयोग गर्ने मुख्य इन्धन के हो ?
 क) दाउरा ख) मट्टितेल ग) एलपी ग्याँस घ) विद्युत
१७. परिवारले प्रयोग गर्ने बत्तिको मुख्य स्रोत के हो ?
 क) विद्युत ख) मट्टितेल ग) वायोग्यास घ) सोलार ङ) अन्य
१८. परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय कस्तो प्रकारको छ ?
 क) शौचालय नभएको ख) फलस भएको (सार्वजनिक ढल) ग) फलस भएको सेप्टिक ट्याङ्क घ) साधारण
१९. निम्न कुन कुन सुविधाहरु परिवारले उपभोग गरेको छ ?

सुविधाहरु	उपलब्ध (१.छ २.छैन)	सुविधाहरु	उपलब्ध (१.छ २.छैन)
रेडियो		कम्प्युटर/ ल्यापटप	
टेलिभिजन		इन्टरनेट	
मोबाईलफोन/ टेलिफोन		मोटरसाईकल	

२०. परिवारको सरदर वार्षिक आम्दानी कति छ ? ..... (रु. हजारमा उल्लेख गर्ने)
२१. परिवारले कुनै चौपाया तथा पशुपंक्षी पालेको छ ? (भए त्यस सम्बन्धि विवरण भर्ने)
 क) छ ख) छैन (छ भने भैसीको संख्या ..... गाईको संख्या..... वाखाको संख्या..... भेडाको संख्या..... घोडाको संख्या..... कुखुराको संख्या..... हाँसको संख्या..... अन्य (.....))
२२. तपाईंको परिवारमा माछा मौरी वा रेशम पालन गरिएको छ ? (भए त्यस सम्बन्धि विवरण)
 क) छ ख) छैन (छ भने मौरी घर संख्या कति ..... मह उत्पाद केजी ..... माछा पालन पोखरी क्षेत्रफल.....)
२३. यदि तपाईंलाई मुड्केचुला गाउँपालिकाले रोजगारी दियो भने तपाईं के पदका लागि उपयुक्त हुनुहुन्छ ?.....
 आवेदकको हस्ताक्षर :

दाँया	बाँया

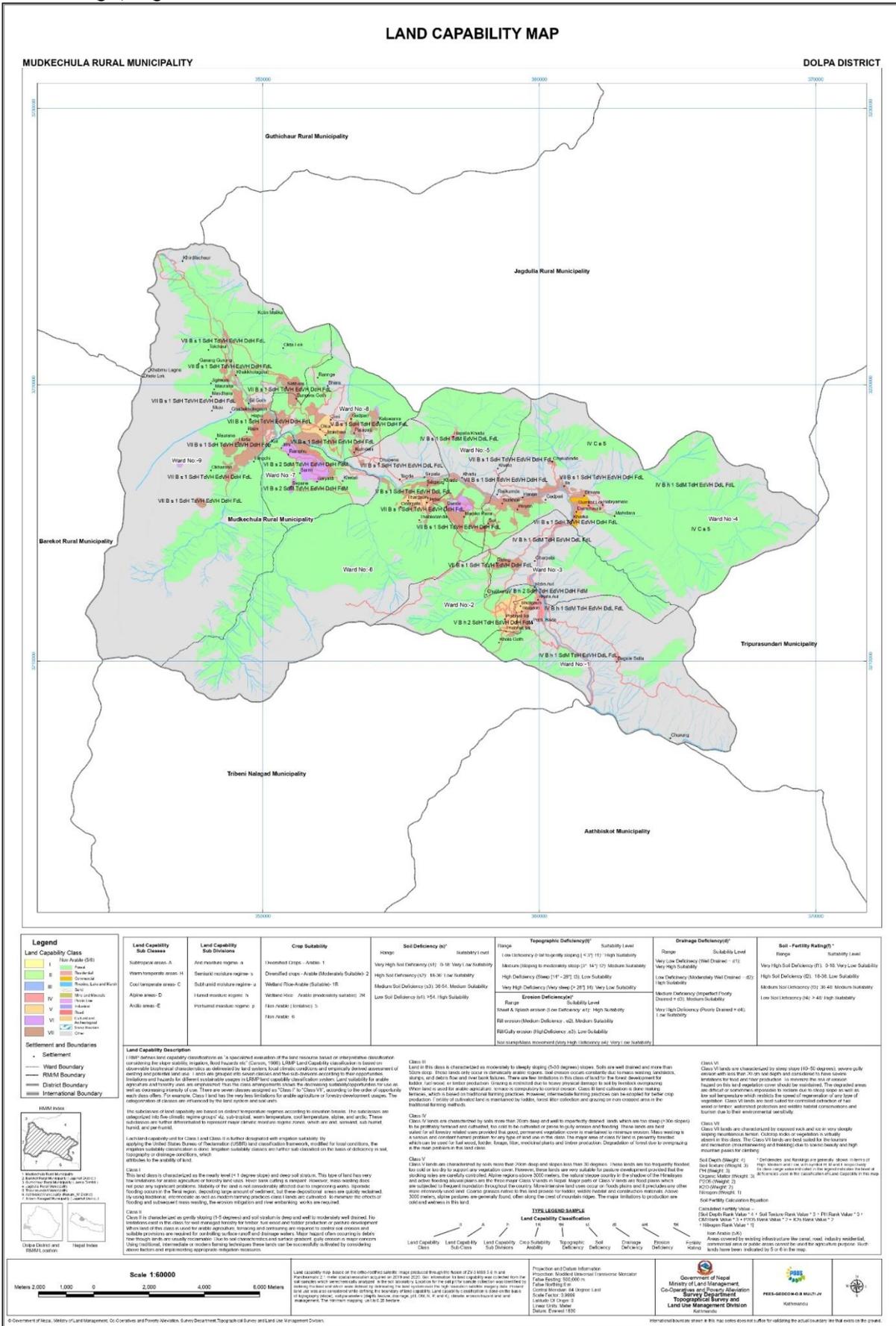
(कार्यालय प्रयोजनको लागि मात्र)

विवरण संकलन गर्ने कर्मचारी :
 हस्ताक्षर :
 नाम :
 पद :
 मिति :

विवरण रुजु गर्ने कर्मचारी :
 हस्ताक्षर :
 नाम :
 पद :
 मिति :

विवरण प्रमाणित गर्ने कर्मचारी :
 हस्ताक्षर :
 नाम :
 पद :
 मिति :

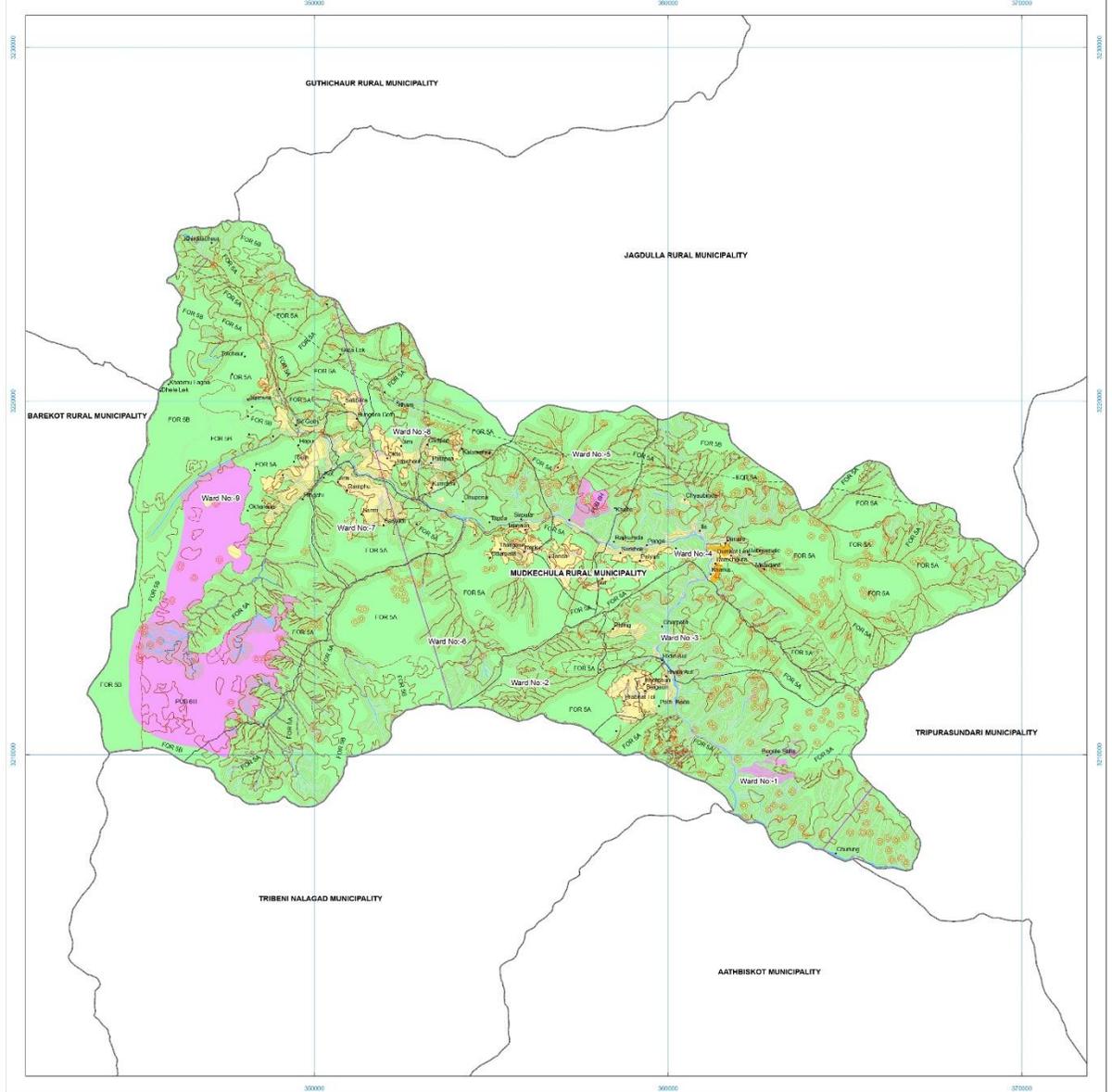
८.६ मुड्केचुला गाउँपालिका अन्तर्गतका GIS नक्साहरु

LAND USE ZONING

MUDKECHULA RURAL MUNICIPALITY

DOLPA DISTRICT

Legend

Land Use Zones

- Zone 1 - Agricultural
- Zone 2 - Residential
- Zone 3 - Commercial
- Zone 4 - Industrial
- Zone 9 - Cultural and Archeological
- Zone 10 - Riverine, Lake and Marsh Area
- Zone 5 - Forest
- Zone 6 - Public Use
- Zone 7 - Other Zone
- Zone 8 - Mine and Minerals

Risk Boundaries

- Flood
- Landslide
- Fire
- Industrial
- Seismic
- Other

RSM Index

- Mudkechula Rural Municipality
- Dolpa District
- Cultural Area (Municipality) Area District
- Zone 1 - Agricultural
- Zone 2 - Residential
- Zone 3 - Commercial
- Zone 4 - Industrial
- Zone 5 - Forest
- Zone 6 - Public Use
- Zone 7 - Other Zone
- Zone 8 - Mine and Minerals
- Zone 9 - Cultural and Archeological
- Zone 10 - Riverine, Lake and Marsh Area

Dolpa District and RSM Index

Legal Index

Land Use Zone 1 Sub-class	Land Use Zone 2 Sub-class	Land Use Zone 3 Sub-class	Land Use Zone 4 Sub-class	Land Use Zone 5 Sub-class	Land Use Zone 6 Sub-class
Cash crop production area -1A Cash crop area -1B Horticultural area -1C Animal husbandry area -1D Fish farming area -1E Agriculture area -1F Other Agriculture Area -1G	Existing residential area -2A Potential area for residential zone -2B	Service areas -3A Recreation area -3B	Areas under industrial use -4A Potential Area for industrial use -4B	Planting forest -5A Potential area for forest, including barren lands, wet lands -5B	Areas under roads, railways etc. -6A Areas under hydrography -6B Open spaces, picnic spots, playing grounds and stadiums etc. -6C Cultural, archaeological and religious area -6D Public health, education, library, post-office, the library, warehouse, electricity area etc. -6E Orchard land -6F Governmental Institutional Area -6G Open Space/area -6H
	Land Use Zone 7 Sub-class Other Areas	Land Use Zone 8 Sub-class Existing Mine and Minerals zone -8A Potential area for Mine and Minerals -8B	Land Use Zone 9 Sub-class Existing Cultural and Archeological Area -9A Potential Cultural and Archeological Area -9B	Land Use Zone 10 Sub-class Areas under Riverine and Lake -10A Potential Riverine and Lake Area -10B	

Criteria applied in determining Land use zoning boundary

Existing (present) land use

Land capability and land system identified by the analysis of soil characteristics (pH value, Nitrogen, Phosphorus, Potash, Zinc, etc), soil texture, temperature, drainage, irrigation, slope, elevation, aspect, topography etc.

Concept applied in the zoning

- Classification of land into Agricultural area, Residential area, Commercial area, Industrial area, Forest area, and Public use area.
- Identifying areas for potential residential, commercial, industrial and public utility keeping balanced environment.
- Classifying agricultural land into comparatively advantageous sub-classes on the basis of quality of land, land condition, and irrigation facilities to increase productivity.
- Proper conservation of natural resources including forest, shrubs, trees and rivulets and energy land etc.

TYPE LEGEND SAMPLE

Residential
Planting Residential Area

Scale 1:50,000

Meters 2,000 4,000 6,000 8,000 10,000

Vertical and Urban Information
Projection: Universal Transverse Mercator
False Easting: 500,000 m
False Northing: 10,000,000 m
Central Meridian: 81 Degree East
Scale: 1:50,000
Latitude of Origin: 0
Linear Units: Meter
Datum: Everest 1930

Prepared and Issued by
Government of Nepal
Ministry of Land Management, Co-Operatives and Rural Rehabilitation
Survey Department,
Topographical Survey and
Land Use Management Division,
Kathmandu

PEER GEORGE & PARTNERS
Kathmandu

© Government of Nepal, Ministry of Land Management, Co-Operatives and Rural Rehabilitation, Survey Department, Topographical Survey and Land Use Management Division.

Field check boundaries shown in this map shall be done on-site for verifying the actual boundary line that exists on the ground.

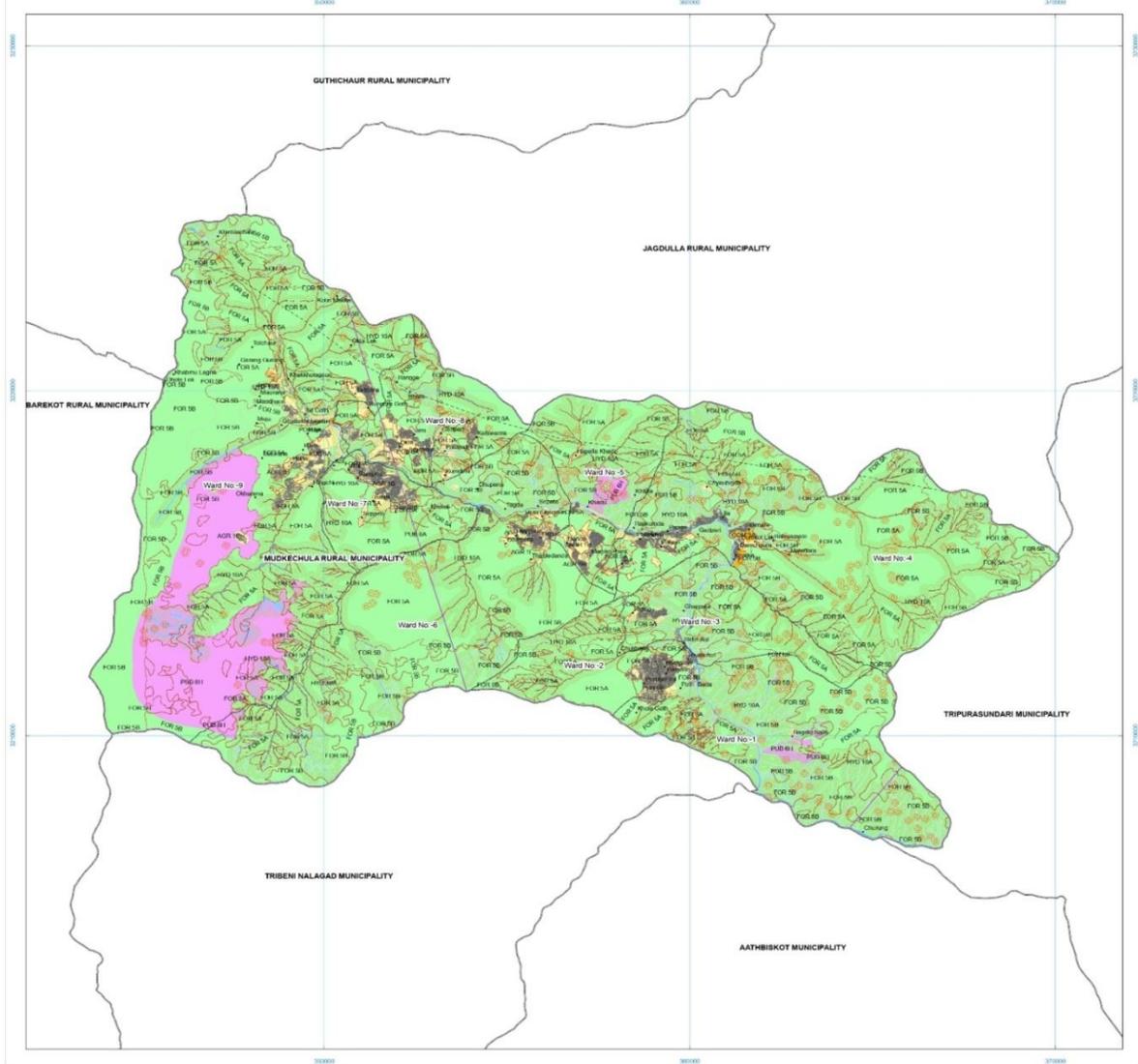

CADASTRAL SUPERIMPOSE ON LAND USE ZONING

MUDKECHULA RURAL MUNICIPALITY

DOLPA DISTRICT

Legend	Land Use Zones	Boundaries	Land Use Zone 1 Sub-class	Land Use Zone 2 Sub-class	Land Use Zone 3 Sub-class	Land Use Zone 4 Sub-class	Land Use Zone 5 Sub-class	Land Use Zone 6 Sub-class
Risk Boundaries Flood, Landslide, Fire, Industrial, Seismic, Other	Zone 1 - Agricultural Zone 2 - Residential Zone 3 - Commercial Zone 4 - Industrial Zone 5 - Cultural and Archaeological Zone 10 - Riveline, Lake and Marsh Area Snowy Mountain Area	Ward Boundary RMM Boundary District Boundary International Boundary Cadastral Mines Location Settlement Transvision Line	Cash crop production area - 1A Cash crop area - 1B Horticultural area - 1C Arable horticulture area - 1D Fish farming area - 1E Agro family area - 1F Other Agriculture Area - 1G	Existing residential zone - 2A Potential area for residential zone - 2B Land Use Zone 7 Sub-class Other Areas	Service area - 3A Business area - 3B Land Use Zone 8 Sub-class Existing Mine and Minerals zone - 8A Potential area for Mine and Minerals - 8B	Private under industrial use - 4A Potential Area for Industrial use - 4B Land Use Zone 9 Sub-class Existing Cultural and Archaeological Area - 9A Potential Cultural and Archaeological Area - 9B	Existing forest - 5A Potential area for forest including barren lands, wet lands - 5B Land Use Zone 10 Sub-class Areas under Riveline and Lake - 10A Potential Riveline and Lake Area - 10B	Areas under roads, railways etc - 6A Areas under Hydrography - 6B Open spaces, parks, sports, parking grounds and stadiums etc - 6C Cultural, archeological and religious area - 6D Public Health, education, library, police station, fire station, telephone, electricity area etc - 6E Clearing land etc - 6F Governmental Institutional Area - 6G Open Squares - 6H
Notes: 1 and capability and land system identified by the analysis of soil characteristics (PH value, Nitrogen, Phosphorus, Nitrate, etc), soil moisture, temperature, drainage, erosion, slope, elevation, aspect, transparency etc. Suitability identified on the basis of the neighborhood and spatial analysis (distance from roads, irrigation, settlements, river and stream), and hazards like landslide, flood, seismic, fire, industrial etc.			Notes: Classification of land into Agricultural area, Residential area, Commercial area, Industrial area, Forest area, and Public Use area. Identifying areas for potential residential, commercial, industrial and public utility keeping balance consideration. Classifying agricultural land into comparatively sub-categories such as areas on the basis of quality or level, land capability, and erosion hazard to increase productivity. Proper conservation of natural resources including forest, stream, rivers and wetlands and swampy land etc.			THE LEGEND SAMPLE RMM Residential Existing Residential Area		
Scale 1:50,000 Meters 2,000 4,000 6,000 8,000			Projection and Datum Information Projection: Modified Universal Transverse Mercator Datum: Everest 1954 Zone: 48N Central Meridian: 84 Degree East South Factor: 0.9993 Linear Units: Meter Datum: Everest 1954			Prepared by: Survey Department, Topographic Survey and Land Use Management Division Kathmandu		

~ 9 ~